

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6116 ST. CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103
Vol. LXVII Sausis - January 14, 1982 Nr.2
TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

JALTOS VAIDUOKLIS

Ar dar galioja pasidalinimas į zonas?

Vytautas Meškauskas

Vakarų Vokietijos kancleris Schmidtas, aiškindamas N.Y. Times'o James Reston, kodėl jis nepritaria Reagano sankcijoms dėl padėties Lenkijoje, priminė Jaltos susitarimą:

... prieš beveik 40 metų didžiosios valstybės susitarė Jaltos konferencijoje praktiškai pasidalinti Europą į įtakos zonas. Aš manau, kad daugelis ilgai tai apgailestavo, tačiau atrodo, kad kolkas vakarai per paskutinius 40 metų respektavo faktą, kad šalys į rytus nuo Elbės upės, kuri teka per Vokietijos vidurį, yra ne Vakarų tvarkomos ...

... Net Berlyne, kuris dar tebėra keturių didžiųjų valdomas, Vakarai negalėjo pasipriešinti perskymo sienos pastatymui, nei jie ją sugriovė po pastatymo.

Panašų pasitenkinimą nelaimėje, kam vokiečiai turi gerą 'Schadenfreude' išsireikškimą, galima išskaityti ir iš Der Spiegel leidėjo R. Augsteino priminimo, kad Lenkija, kuri ... po karo 'atėmė du penktadalius mūsų krašto, yra verta simpatijos, bet nerami Lenkija - o ramybės ten negalima įsivaizduoti - reiškia jau karo pavojų visai Europai.

Atseit, nenorint karo reikia sutikti su Lenkijos numalšinimu. Panašiai N.Y. Times'e rašė Ronald Steel:

'Nelaimingas politinio gyvenimo faktas yra toks, kad Vakarų Sąjungos, lygiai kaip Sovietų, interesai reikalauja, kad Lenkijos laivas nebūtų apverstas.'

Optimistiškesnis buvo Zbigniewas Brzezinski, kalbėdamas per CBC programą Face the Nation. Pagal jį, Jaltos susitarimas išplaukė iš buvusios karo padėties. Karui pasibaigus toji padėtis pradėjo keistis. Sovietų zonai atitekę kraštai nori iš tos įtakos išsivaduoti. Vienas iš grąšinimų sovietams galėtų būti Jaltos sutarimo atšaukimas. Tuo tarpu dabartinis Valstybės Sekretoriaus pa-

dėjėjas Europos reikalams Eagleburger, kalbėdamas Cable News Network interview aiškino, kad sankcijos uždėtos už Helsinkio Baigiamojo Akto nuostatų nesilaikymą ...

...

Visa nelaimė, kad demokratiniai politikai daugiau turi rūpintis sekančiais rinkimais ir greitai besikeičiančiomis tautos nuotaikomis, negu pasaulio tolimesne ateitimi. Paprastai ateities vizijas turi tie, kurie negali jų įgyvendinti.

Ziūrėdamas į Europos ateitį britų geografas Sir Halford Mackinder jau 1904 metais aiškino Karališkos Geografijos Draugijos susirinkime Londone, kad Viduriniais Amžiais Europai grėsė raitelių hordos iš Rytų, nuo kurių gintasi pilimis ir įsitvirtinimais. Vėliau Europa, išgalėjusi jūrose, galėjo savo įtakon paimti Euro-Azijos žemyną, kuris anksčiau grėsė jos egzistencijai, ji apsupdama. Dabar, išpėjo Sir Halford, vėl ateina permaina. Geležinkeliai duoda naujas galimybes žemynui, jį pastato į smaigalio (pivot) poziciją, nukreiptą prieš Vakarus. Jei susijungs dvi Euro-Azijos 'heartland' galybės - Rusija ir Vokietija - ar per sąjungą, ar viena kita užkariaudama, rezultate bus be galo stipri imperija.

Nėra žinių, kad ta teorija būtų žinoma Leninui, bet praktiškai jis ir jo palikuonys siekė kažko panašaus. Apie tai rašome kitoje vietoje, aptardami sovietų-vokiečių santykius, čia tik norime prisiminti, kad 1920 m. Gen. Ludendorfas, tiek prisidėjęs prie rusų revoliucijos sukėlimo, nes to reikavo karinė padėtis, 1920 metų pradžioje apsižiūrėjo ir prašė britų karo žvalgybos Vokietijoje pulk. lt. W. Steward Roddie pranešti W. Churchillui, kad kai tik kiek žemė pradžiūs, bolševikai puls Lenkiją

(Nukelta į 2 psl.)

Lietuvos pajūryje...

Nuo maištaujančio Kauno iki 'naujojo' Vilniaus

Žymiausias šveicarijos dienraštis "Neue Zuercher Zeitung" 1981 m. gruodžio 28 d. paskelbė ilgą savo Maskvos korespondento straipsnį apie sovietų Lietuvą. Korespondentas lankėsi Kaune ir Vilniuje. Straipsnio ištisą vertimą pateikiame, neatitaisę kai kurių akivaizdžių korespondento paklydimų, išplaukiančių iš nepakankamo jo lankytų miestų pažinimo. Straipsnio antraštė: "Sovietinė Lietuva ir jos bažnyčios". Antroji antraštė tokia: "Nuo maištaujančio Kauno iki 'naujojo' Vilniaus".

"Beveik šimto kilometrų nesovietiška aukšto kokybės autostrada jungia seną ir naują Lietuvos sostines. Tikrai mėlynai nudažytas dviejų aukštų suomių stiliaus buvęs muitinės namelis dar žymi sieną, kuri laikotarpyje tarp abiejų karų skyrė lenkų užimtąją Vilniaus sritį nuo nepriklausomos valstybės. Prievartos būdu lietuvių vyriausybės būstinė buvo Kaunas, iš kur pradžioje demokratini, vėliau autoritetinis nacionalistinis kabinetai veltui spaudė didžiąsias valstybes ir Tautų Sąjungą pagaliau išspręsti vadinamą Vilniaus klausimą. Jis galų gale buvo išspręstas, tačiau ne taip, kaip lietuviai manė. Stalinas grąžino Neris ir Vilijos santakoje išsidriekusią sostinę jos pirmųjų savininkams, priverė juos betgi tuo pat metu pasirašyti tarpusavio pagalbos paktą. Viena sovietiniame pasakojime dėstoma, kad sutarčiai pritarta "su dideliu džiaugsmu" ir kad

ji teigiamai įtaigojo "revoliucinį pakilimą Lietuvoje", nes sutartis sudarė "palankią užsienio politikos būklę", kuri pagaliau paveikė šabloniniu būdu paskirtus "liaudies seimo" deputatus 1940 m. liepos mėnesį "prašyti", kad respublika būtų priimta sovietų imperijon. "Prašymas" buvo patenkin-tas. Šiandien Kaune esančių svetimų valstybių ambasadų rūmai liudija, kad čia kadaise būta kitaip.

Stiklas ir akmuo

Kauno, vokiečių ordino "Kauen", carų karūnos "Kowno", centras šiandien paverstas pėsčiųjų zona, kuri įrengiama pavyzdiniam, parodomajam turizmui. "Tulpės" kavinėje, kurios lange esantis raudonas užrašas primena "Solidar-nosc" būdingą braižą, galima suvalgyti kaip ir kitur Sovietų Sąjungoje tipingų, per daug užsaldintų pyragų bei pyragaičių ir nuskalauti kvapnių "čiornų". Naujai nudažytos ir patrauklios

iškabų krautuvės gundo prisipirkti, bet viduje viešpatuoja griežta nepriteklių doktrina pagal realinio socializmo skirstymo savivalę. Netoli nuo bulvarų stūkso viena iš kadaise buvusių katalikų bažnyčių, kurios devyniolikajame šimtmetyje pagal įsakymą iš Petrapiilio turėjo būti paversta rusų stačiatikių maldos namais. Bažnytinis pastatas tarnauja dabar, kaip ir daugelis kitų, laicistiniam tikslui. Kaip vitražo ir skulptūros muziejus jis pasižymi tuo, kad išstatytos akmens figūros tėra kopijos (originalai sudėti Vilnuje). I klausimą, kodėl gi dar reikėjo išstatyti kopijas, visur esanti vadovė paaiškino: "Taip, čia turėta vietos". Ji dar pridurimai pastebėjo, kad stiklas ir akmuo gerai derinasi.

Viena iš "perkrikštytų" bažnyčių pavadinta Nikolajaus I vardu, kuris norėjęs padėkoti už stebuklingą išsigelbėjimą nuo paskendimo. Visa tai atsitiko ties Nemuno upe (vokiškai: Memel, lietuviškai: Nemunas), kuris teka ties svarbiausiąja vietove — Kaunu ir 150 kilometrų į vakarus pasiekia Sovietų Sąjungą, kuris kitokiu pavadinimu suvaidino pažymėtina vaidmenį istorijoje. Miestas vadinosi Tilže.

(Nukelta į 4 psl.)

Jaltos konferencijoje (1945): Churchillis, Rooseveltas ir Stalinas.

SAVAITINĖ POLITIKA *Apžvalga*

Kancleris Schmidtas Washingtonė. — Visi sutinka, kad sovietai kalti dėl Lenkijos įvykių, bet kas iš to? — Clark vietoje Allen.
— **Daugiau tvarkos JAV užsienio politikoje.**

Vakarų Vokietijos kanclerio H. Schmidto viešnagės Washingtonė pas prezidentą Reaganą metu, buvo sutarta paraiškinti ne nuomonių skirtumus, bet Europą su Amerika vienyjančius dalykus. Čia ir ten sutinkama, kad kaltė už padėtį Lenkijoje - karo stovį ir kitus žmonių teises suvaržančius potvarkius - krenta Maskvai. Tai užpėreitą pirmadienį konstatavo ir 10 Vakarų Europos valstybių, sudarančių ūkinę bendruomenę, užsienio reikalų ministrai susirinkę Briuselyje. Klausimas lieka atviras: ar už tai galima nubauti sovietus ir kaip, kad tokia 'bausmė' nekainuotų daugiau baudžiantiems, negu nubautiems.

Dėl Reagano pradėtų sankcijų Schmidtas, kalbėdamas senato užs. reikalų komisijos posėdyje, pastebėjo, kad JAV jas pradėjo nepasitarusios su savo sąjungininkais. Kalbėdamas su pačiu prezidentu ir vėliau paskelbtam bendram komunikate tas priekaištas neminimas. Ten sakoma, kad prezidentas išdėstė savo pažiūras tuo reikalu, o kancleris painformavo prezidentą apie Europos Bendruomenės nutarimą tuo reikalu tartis šią savaitę įvyksiančiam NATO ministrų posėdyje. Be to, Lenkijos klausimą iškelti Madrido konferencijoje.

I klausimą, kodėl JAV anksčiau tuo reikalu nesitarė, atsakymas šiuo metu atrodo toks, jog Washingtonas suprato negausias pritarimo sankcijoms. Už tat nutarta sąjungininkus pastatyti prieš įvykusį faktą. Jei sąjungininkai galų gale ir nepritarė, sankcijos galėtų būti naudingos, išpėdamos sovietus nesigriebti tokių žygių, kurie jau neleistų jiems pasitraukti. Praktiškai dabar padėtis tokia: sąjungininkai, ypač Vokietija, prie sankcijų kol kas neprisidėjo, bet ir nepasakė, kad ir ateityje neprisidės, kas pastato pačius sovietus prieš klausimą, ką toliau daryti.

Kol kas, atrodo, sovietai nutarė padėti Lenkijai sumokėti kai kurias skolas, kurioms atėjo terminas, kad ji nebūtų paskelbta subankrutavusia, kas paveiktų visą sovietinį bloką. Už tat aukso kainos, kurios paprastai pakyla pradedant kuriai nors krizei, net kiek krito. Mat, sovietai pradėjo pardavinėti didesnius jo kiekius, kad pasidarytų daugiau užsienio valiutos sau ir Lenkijai.

Sakoma, nors tai nepatvirtinta oficialiame komunikate, kad Schmidtas prikišo amerikiečių sankcijom jAV embargo nebuvimą, kuris daugiausia paveiktų sovietus. Tuo reikalu jau eina tarpžinybiniai pasitarimai.

...

Reagano-Schmidto pasitarimuose dalyvavo ir ką tik paskirtas naujas prezidentūros patarėjas William P. Clark,

iki šiol buvęs Valstybės Sekretoriaus vyr. padėjėjas. Clark yra asmeniškai Reagano draugas, jam būnant Kalifornijos gubernatorium, Clarkas buvo egzekutyvinis sekretorius. Vėliau jis buvo Reagano paskirtas teisėjo pareigoms pirmiausia i 'Superior Court', vėliau i Apeliacinius Rūmus, o 1973 metais i Aukščiausią Kalifornijos teismą. Prieš dirbdamas Reaganui, Clark buvo aštuonis metus advokatu, bet nėra baigęs aukštųjų teisės mokslų (undergraduate ar law school) Clarko pašaukimas iš teismo i Valstybės D-mentą nepatiko Kalifornijos konservatoriams, kurie būkštuoja, kad dėl to konservatoriai neturės daugumos Kalifornijos aukšč. teisme, bet Reaganas manė, kad jam reikalingas savas žmogus Valstybės D-te. Nors Clarkas apie užsienio politiką dar mažiau nusimanė negu pats prezidentas, jis laikomas gabiu ir labai gero būdo žmogumi, kuris greitai išmoksta ir sąžiningai atlieka jam pavestas pareigas.

R. Allen turėjo didesnį patyrimą užs. politikoje - jis jau varžėsi dėl Saugumo patarėjo posto pirmiau su Kissingeriu, vėliau su Haigu, bet buvo jų nugalėtas. Allenui pradėjus eiti tas pareigas, tas postas buvo degraduotas. Jis neturėjo tiesiogio priėjimo prie prezidento, bet turėjo raportuoti per Baltųjų Rūmų 'troiką' - vyr. patarėją Meesse, štabo viršininką James A. Baker ir jo padėjėją M. Deaver.

JALTOS VAIDUOKLIS...

(Atkelta iš 1 psl.)

ir per ją pasieks Vokietiją. Jei Vakarai nenori bolševikų išgalėjimo Europoje, jie turi su vokiečiais sudaryti bendrą kariuomenę, kuri užimtų bolševikų jėgos bazes: Maskvą ir Petrapilį. 'Ar Vokietija neturi kito būdo išvengti atitekimo bolševizmui?' - pasiteiravo britas Ludendorfo. Alternatyva Vokietijai būtų susirasti geležinės valios diktatorių! Ar Ludendorfas turįs tokį galvojė? Ne, bet jis atsiras atėjus progai.

Ludendorfas teisingai išpra našavo Hitlerio atėjimą, jis tačiau neįspėjo Lenkijos užėmimo. Tiesa, 1920 m. liepos 24 d. Tuchačevskio armija įžygiovo i Lenkiją, o rugpiūčio 13 d. buvo vos 12 mylių nuo Varšuvos.

Churchillis, kuris Ludendorfo išėjimą buvo iškėles ministrų kabineto posėdyje, kur nerado jokio susidomėjimo, bandė tą britų-vokiečių bendradarbiavimo prieš bolševikus mintį puoselėti londoniškiam Evening News. Jis ten įsivaizdavo 'taikingą vokiečių tvenkinį' prieš barbarizmą iš Rytų, kas labai nepatiko londoniškiam Times, iškėlusiam klausimą, ar Churchillis gali likti kabinete, kurio taikos politikai jis nepritaria?

Turint galvoje paties prezidento charakterį ir pažiūras, Saugumo patarėjo pareigos yra labai svarbios, nes prezidentui turi raportuoti ne tik Valstybės, bet ir Gynybos Departamento bei CIA nuomos i užs. reik. problemas ir, nesutarimo atveju, rekomenduoti vieną iš jų ar kokią nepriklausomą politiką. Praktika parodė, kad užsienio reikalais Reagano administracijoje kalbėjo kas norėjo: ir Haigas, ir Weinbergeris, ir net Meesse su Bakeriu. Kitose administracijose buvo stengiamasi kalbėti vienu balsu ir bet kokie pareigūnų pareiškimai turėdavo būti prezidento per jo Saugumo patarėją aprobuoti.

Clark turės tiesioginį priėjimą prie paties prezidento. Jis jam raportuos kiekvieną dieną ir neturės skaitytis su kitais Baltųjų Rūmų pareigūnais. Valstybės Sekretorius Haigas nauju paskyrimu esąs labai patenkintas. Clarko vietoje jis siūlęs paskirti Walter J. Stoessel jr., 'karjeros diplomata', iki šiol buvusį Nr. 3 Valstybės D-te, o to vieton Eagleburgerį dabartinį Sekretoriaus pav. Europos reikalams. Konservatoriams tie kandidatai nepatinka. Jie norėtų Clarko vietoje matyti Laurence H. Silvermaną, buv. ambasadorių Jugoslavijai ir Reagano rėmėją. Jie taip pat norėtų pakėlimo ir pasekretoriui James L. Buckley, vieno termino senatoriui iš New Yorko.

■ Iš kitos pusės

Kartais naudinga, kai lietuvišką spaudą šiame krašte gauni labai pavėluotai. I jos pranešimus ir skelbimus gali jau pažiūrėti iš istorinės perspektyvos. Štai, pavyzdžiui, DARBININKO gruodžio 4 d. 18 žmonių pasirašė 'AKCIJA REMTINA' skelbimą, pritardami The Hannaford Public Relations firmos angažavimui

"spausti Amerikos vyriausybę ir veikti viešąją opinią, kad i neišspręstų tarptautinių problemų sąrašą būtų įrašytas ir Baltijos valstybių klausimas..."

nes teigiama auksčiau:

"...sovietų 'draugiškos' delegacijos lankosi Amerikoje, siekdamos kelti tas pačias 'neutralumo' bangas kurios stipriai plakasi Europoje".

Nepraėjo nė dešimt dienų po to skelbimo pasirodymo, kai Lenkijos situacija taip surimtėjo, kad tarp JAV ir Sovietų Sąjungos atgijo šaltasis karas. Nors Lenkijos įvykiai prasidėjo ne šiandien, bet prieš pusantrų metų, tačiau, kaip matome, 'signatarus' jie užtiko visai netikėtai. Juk kitaip ir, jei Hannafordo firma bent truputį orientuotųsi tarptautinėje situacijoje, reikėjo skelbti, kad Lenkijos įvykiai mus verčia ypatingai budėti. Signatarai tačiau kalba apie 'neutralumo bangas', kurios, tarp kitko, įrodo, jog JAV galybė jau nėra tokia, kad galėtum ja pasitikėti, kad neutralumas gal yra patikimesnė galimybė išsilaikyti. Pagal mūsų signatarus Lietuvos likimas dar galėtų būti 'išspręstas', įtraukus i kažkokį mištingą sąrašą!

Anksčiau tos akcijos iniciatoriai skelbė, kad per tą PR galima bus prieiti prie spaudos. Iš tikro nei vienai PR firmai kol kas nepasisekė nei lemiamai paveikti užsienio politikos nei nuteikti spaudos. Atvirkščiai, Hannaford firma pati tapo spaudos investigacijos objektu. Mes jau minėjome keletą atsiliepimų, o štai gruodžio 24 N. Y. TIMES net vedamajame aptaria pardavusio savo dalį Hannafordo firmai Baltųjų Rūmų štabo viršininko padėjėjo Michael Deaver veto prieš demokrato William Ris, senato transporto komisijos juriskonsulto, paskyrimą i Interstate Commerce Commission nariu. Pagal įstatymą, i komisiją turi būti paskirtas ir tam tikras nuošimtis demokratų, o tas Mr. Ris yra labai didelis sunkvežimio transporto biznio reguliavimo priešininkas. Nors Reaganas visą laiką kalbą apie valstybės reguliavimo sumažinimą, bet Deaveris Ris paskyrimui pasipriešino, nes reguliavimas labai naudingas teamsterių unijai ir jos darbdaviams California Trucking Association, kuri buvusi jo PR firmos klientas, pagal kitus šaltinius — mokėjusi po 2,000 dol. i mėnesį...

Jei dar prisiminsime prezidento saugumo patarėją Richard Allen, galėtumėm pasidaryti išvadą, kad Public Relations "specialistai" kartais sukelia daugiau problemų, negu išsprendžia.

vm

bą Tuchačevskiui paimti Varšuvą, bet nukreipė ją i Lvovą. Visa tai privedė prie vadinaimo 'Varšuvos stebūklo', kuris faktinai buvo tik logiška išvada iš susidariusios padėties.

Kas nepasisekė po pirmojo pasaulinio karo, sovietams pa vyko bent iš dalies po antrojo pasaulinio karo. Gali sakyti - jie jau atsidūrė prie Europos smaigalio. Bet ar iš viso šiandien dar galioja Mackinderio teorija? Ar jos nepakeitė technikos pažanga, kitų kontinentų sustiprėjimas?

Tai klausimai i kuriuos sunku atsakyti. Kol kas viena aišku, kad Vakarai tos progos,

kurią jiems suteikė lenkų bruzdėjimas ir sunki viso sovietų bloko ūkinė padėtis, dar nėra pasirodę išnaudoti. Jaltos vaiduklis ar tikrovė tebėra su mumis.

OPPORTUNITY FOR REGISTERED EEG TECHNOLOGIST

to work and live in a small congenial community and a 51 bed hospital. Salary commensurate with experience & ability. Plus call time liberal personnel policies & fringe benefits.

APPLY CALL OR WRITE TO PERSONNEL DEPARTMENT LA PALTA COMMUNITY HOSPITAL

3801 NORTH MAIN AVE. DURANGO, COLORADO 81301 303-259-1110, EXT. 196

(49-2)

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS

PUBLICATION NUMBER (USPS-157580)

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription per year \$17.00. Single copy 35 cents.

Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiro numerio kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomone • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turini ir kalbą redakcija neatsako.

KLAIPĖDOS KRAŠTO GRĮŽIMĄ PRISIMENANT

Sunku buvo Sąjungininkams laimėti Pirmąjį pasaulinį karą bet nė kiek nelengviau sekėsi jo nusiaubtuose griuvėsiuose išvesti naujasias valstybių sienas, kad ateityje būtų išvengta tarptautinių nesupratimų, grąšinančių pokarinei tai kai ir normaliam tarpvalstybiniam bendravimui.

Cia gal proporcingai daugiausiai nuskriausta pasiliko atkurtoji Lietuvos respublika. Ryšium su Vilniaus krašto užgrobimu, dideli lietuvių gyvenami plotai rytuose ir pietuose negalėjo patenkinti vietos gyventojų troškimo grįžti į nepriklausomos Lietuvos teritoriją. Siaurėje, derybomis nustatant sieną su broliškąja Latvija ir mainais už grąžinamą buv. Kuršo gubernijos dalies - Palangos ir apylinkių, teko kitose vietose užleisti ištisus lietuviškų žemių plotus. Tačiau nenatūraliausias dalykas buvo vad. Klaipėdos krašto sulaukimas. Kaip gerai prisimename Versalio sutartimį jis, sudarydamas 5% nepriklausomos Lietuvos ploto su maždaug tiek pat gyventojų, buvo nuo Vokietijos atskirtas ir laikinai pavestas administruoti signatarų komisijai - anglams, prancūzams, italams ir japonams. Iki jo galutinis likimas būsiąs išspręstas, tvarką palaikė prancūzų kariuomenės daliniai, ten atvykę po 1920 m. vo kiečių kariuomenės pasitraukimo.

Trejis metus užtruko politinis ir diplomatinis tampymas dėl galutinio Klaipėdos krašto likimo. Vokietijos vyriausybė siekė jo įjungimo į vokiečių teritoriją, nors iš tikrųjų jiems menkas paties pasienio objektas su nereikšmingu, apleistu prekybiniu uostu buvo daugiau prestižo ir principo reikalas, kaip visi kiti išskaičiavimai. Didesnis spaudimas į Sąjungininkus buvo iš Lenkijos, siekusios labiau įsitvirtinti Baltijos pajūryje, jei ne kitaip, tai bent Dancigo pavyzdžiu turėti laisvą Klaipėdos miestą, kuriuo naudodamiesi galėtų siekti savo įtakos plėtimo. Tačiau didžiausios pretenzijos buvo reikšiamos Lietuvos respublikos vyriausybės, siekiančios vienintelio išėjimo į tarptautinius vandenis ir užtikrinančios Klaipėdos kraštui ir uostui natūralų užnugarį. Lietuvos pastangas rėmė Maž. Lietuvoje jau senokai susiorganizavę lietuviai, rezolucijomis ir peticijomis spausdami Sąjungininkus,

kad ta teritorija būtų sujungta su Lietuvos respublika.

Nebetekę kantrybės sulaukti, kad jų teisėti reikalavimai bus teigiamai išspęsti, ir nebepakesdami nuolat blogėjančios ekonominės būklės, vietos gyventojai lietuviai ėmė organizuoti sukilimui. Ir 1923 m. sausio 9 d. Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas Silutėje paskelbė manifestą, kuriuo pareiškė, kad jis perėmė Klaipėdos krašto valdymą, atstatė buv. Krašto direktoriją ir naujosios direktorijos pirmininku paskyrė E. Simonaitį. Manifeste buvo paskelbta abiejų kalbų lygybė ir politiniams kalinams suteikta laisvė. Sukilėliai, gavę pagalbos ir paramos iš Lietuvos respublikos lengvai, be pasipriešinimo užėmė kraštą. Kurį laiką kiek priešinosi Klaipėdoje buvę prancūzų daliniai, bet ir tie netrukus kapituliavo. Po nepilnos savaitės, sausio 15 d. sukilėliai užėmė ir patį Klaipėdos miestą, tuo pačiu visas kraštas įsijungė į Lietuvos respubliką. Joje per sekančius penkiolika metų jis visais atžvilgiais atkuto, pakilo ir sužydėjo.

Diplomatinio ir politinio atžvilgiu tasai šešiolikos metų laikotarpis buvo Lietuvai sunkus ir neramus. Smulkmeniškai ji neseniai Dirvoje nušvietė dr. A. Gerutis, apibūdindamas buv. užsienio reikalų ministerio D. Zauniaus veiklą

Cia gal būtų vieta pastebėti, jog nacių išgalėjimas Vokietijoje ir 1939 m. Klaipėdos krašto atplėšimas vietos gyventojams padarė ypatingos

REIKĖS DAR DAUG PASTANGŲ IR KANTRYBĖS

Lietuvos atstovo, dr. S. A. Bačkio, žodis į Lietuvą, per Amerikos Balsą Naujųjų 1982 metų proga.

Brangūs Tautiečiai,

Sutinkame šiomet Naujuosius Metus tokioje tarptautinėje padėtyje, kurioje pagal Popiežiaus 1982 metų sausio 1-mai d. skirtą pa-

žalos: primesta Vokietijos pilietybė juos mobilizavo ir žudė karo eigoje; gyvus išlikusius naikino okupantai rusai, jų vieton gabendami ir įkurdindami savuosius, patį Klaipėdos miestą paversdami gausiausiai rusų gyvenamu miestu ok. Lietuvoje. Menka dalis, kuriems pavyko pasiekti vakarinę Vokietiją, natūraliai pateko į lėtą asimiliacijos ir nutautimo procesą. Atspariausiai laikosi tie buv. klaipėdiečiai - iš tikrųjų Mažosios Lietuvos lietuviai, kuriems sudarė sąlygos įsikurti JAV, ne tik patiems susiorganizuoti, bet ir palaikyti ryšius su bet kur apsigyvenusiais tautiečiais, bendrojo likimo draugais, išlaikančiais savo tradicijas ir gyvą savo laikinai netektos tėvynės problemų svartymą.

Sausio 15-ją prisimename kaip vieną šviesiausių mūsų tautos istorijos momentų. Jos prisiminimas skatina ryžtingai ir vieningai siekti to, kas mums istoriškai priklauso. Tamsiausiose praeities sūtemose galutiniais laimėtojais išeidavo tik tie, kurie išsilaikydavo dvasia nepalūžę smurtui ir prievartai.

Sausio 15-ji neatsiejamai surišo Didžiosios Lietuvos likimą su Mažosios Lietuvos dalimi. Kas atspės, ką neša tolimas rytojus ir nežinoma ateitis? Ir čia, atrodo, būtų visiškai neprotinga nurašyti visą Maž. Lietuvą kaip lietuviams nepriklaususią, nes ji mūsų tautiniame atbudime suvaidino milžinišką vaidmenį. Kaip tokia, ji verta ne tik pretenzijų, bet ir visokeriopų studijų, kurios kada nors teks pateikti tikrajai Europos taikos konferencijai, siekiančiai nubrėžti naujas Europos tautų ir valstybių etnografines sienas. Tokiu reikalu mes nė kiek neabejojame.

reiškimą — "Yra rimtų grėsmių taikai pasaulyje", o pagal prezidento Reagano gruodžio 23 d. žodžius — "Pasaulis yra pilnas pavojų bei pažadų. Daugelis žmonių ir dabar tebegyvena tironijoje ir skurde". Tos mintys rodo, kaip visiems sunku yra atsakyti į kylančius klausimus ryšium su tebesitęsiančia Lietuvos okupacija, įvestu karo stoviu Lenkijoje, Sovietų kariuomenės buvimu Afganistane, Artimųjų Rytų problemomis, atominio karo baime, branduolinių ginklų pašalinimo projektu ir t.t. Esmėje šių Naujųjų Metų išvakarėse padėtį paaštrino Lenkijoje smurto priemonių pavartojimas, laužas žmogaus teises ir laisves, garantuotas Pasauline žmogaus Teisių Deklaracija ir Helsinkio Baigiamuoju Aktu. Daugely Vakarų kraštų vyko ir vyksta manifestacijos prieš Lenkijoje įvestą karo stovį, Sovietų diktaciją. Spaudoje buvo reikšiamos mintys, kad būtų paskelbtos sankcijos prieš Lenkiją ir Sovietų Sąjungą dėl 1975 metų Helsinkio Akto nuostatų nesilaikymo. JAV paskelbė 1981. XII. 29 d. eilę sankcijų prieš Sovietų Sąjungą. Šią proga prisimintina prezidento Reagano 1981. XII. 4 d. Proklamacija, kuria buvo paskelbta gruodžio 10-ji žmogaus Teisių Diena, gruodžio 15-toji Teisių Rinkinio Diena ir žmogaus Teisių Savaitė pradedant gruodžio 10-tąją dieną. Toje proklamacijoje sakoma:

"Mes ir toliau stengsimės pilnai laikytis tų teisių mūsų krašte ir skatinsime jų laikymąsi užsienyje. Mes negalime turėti didesnio noro žmonijai, kaip tą, kad visi žmonės galėtų tomis teisėmis naudotis".

Prezidentas proklamacijoje pareiškė, kad po daugelio metų pastangų — "J. T. žmogaus Teisių Komisija ir Visumos Susirinkimas priėmė deklaraciją, smerkiančią bet kokią diskrimi-

naciją, liečiančią religiją. Joje skelbiama, kad tėvai turi turėti teisę mokyti jų vaikus Dievą garbinti ir kad visos tikybos turi turėti teisę skelbti jų tikėjimą, paruošti savo dvasininkus ir laikytis savųjų papročių ir švenčių".

Sutikdami Naujuosius 1982 metus iš vienos pusės matome pasaulyje žmogaus teisių ir laisvių deklaracijų pabrėžimą, o iš kitos pusės — smurto ir žiauriausių priemonių vartojimą toms teisėms ir laisvėms užgniaužti. Mums, mūsų Tautos laisvės byla ginant, tenka dar daug daugiau pabrėžti žmoniškumo, moralės, teisingumo ir tarptautinės teisės principus, kad geriau būtų galimą apsugoti pavergtuosius nuo dar didesnio smurto ir priespaudos. Lietuvių Tautos teisių ir aspiracijų gynėjai gerai žino, kad Sovietų Sąjungos okupuotoje Lietuvoje įsakomi pareigūnai nesilaiko nei Pasaulinės žmogaus Teisių Deklaracijos, nei Baigiamojo Helsinkio Akto nuostatų, nepaisant, kad vakariečiai tarptautiniuose forumuose nuolat tai sovietams kartoja. Lietuvių išėjimą ta kryptimi taip pat stiprina veiklą tikslu parodyti Sovietų Sąjungos nusi-kaltimus teisėms, kurias sovietai yra pasižadėję gerbti. Tikėkimės, kad pasaulinė opinija ir Vakarų valstybių žygiai paveiks Sovietų Sąjungą, kurios viduje bręsta didelės sunkenybės. Mums dar daug pastangų, kantrybės ir ištvermingumo reikės, kol bus laimėta Lietuvos laisvės byla. Bet Tėvynės meilė, ryžtas laisvai gyventi ir nepriklausomai tvarkytis — mus visus jungia ir stiprina. Niekas nepajėgs sugriauti mūsų tikėjimo ir vilties į laisvos Lietuvos ateitį.

Naujųjų Metų proga nuširdžiai sveikinu Lietuvos Pasiuntinybės ir savo vardu visus pavergtos Tėvynės tautiečius. Linkiu, kad ateinantieji metai visiems atneštų šviesesnių vilčių į geresnį rytojų.

ALDDONA SKIRUTYTĖ.

Kuršiai iš ciklo "Gintarėlio kraštas".

MACHINIST-EXPERIMENTAL

Well established, rapidly expanding metal manufacturing firm in Rockland County requires machinist familiar with all tool room equipment & able to work with engineering sketches for proto typing, small metal stampings, & assemblies. Ability to fabricate small bending fixtures & temporary dies most helpful. Day shift (7:30 am-4 pm). Liberal benefits program paid for by company, 13 paid holidays.

GRANT HARDWARE COMPANY,

A DIVISION OF GRANT INDUSTRIES, INC.
HIGH ST. WEST NYACK, N. Y.
914-358-4400.

An equal opportunity employer (2-5)

OPPORTUNITY FOR PHYSICAL THERAPIST & ASSISTANT

Lake Worth, Fla. immediate openings within our expanding rehabilitation agency. Variety of patients. Excellent benefits, continuing education & highly competitive salaries commensurate with experience. Fla. licensure or eligibility. Call collect 1-305-586-2525, Mrs. GOODMAN. (1-7)

NUO MAIŠTAUJANČIO KAUNO IKI...

(Atkelta iš 1 psl.)

1807 metais susitiko ant plausto, puošniai išdabinto brokatu ir šilkais upės viduryje Napoleonas ir Aleksandras I. Jiedu patvirtino rusams nelauktą imperialinį interesų sferų padalinimą, sudieta su sąjungos pakeitimu Maskvai. Tilžės susitarimas netrukus iširo, ir po penkerių metų Grande Armees peržengė Nemuną jos žygyje į Maskvą. Korsi-kietis stovėjęs ant kalvos netoli Kauno ir iš ten stebėjęs kariuomenės persikėlimą. Televagonėliai kelia iš buvusios prancūzų ambasados, kur dabar įsikūrė Dosaaf skyrius (prieš — ir potarnybinio karinio pasirošimo draugija), iš miesto į Napoleono kalną.

Masinis protestas

Dėl istorinių priežasčių Lietuva yra vienintelė sovietinė respublika, kurios tautinė opozicija remiasi masiniu judėjimu. Kaunas yra tos srities centre, kuri po antrojo pasaulinio karo ilgiausiai priešinosi sovietinei okupacijai. Michail Suslow, šiuo metu politinio biuro narys ir Maskvos aukščiausios vadovybės "vyriausybės ideologas", gavęs pavardimą Lietuvoje atkurti sovietinę tvarką. Uždavins buvo sunkesnis ne kaip laukta. Lietuvių šauliai susibūrė miškuose ir dar penkiasdešimtaisiais metais protarpiais užpuлдavo kaip partizanai. Dar 1956 m. raudonoji armija surasdavo ištisus rezistentų kovotojų gin-

klų sandėlius ir atskirus tankus, paslėptus šieno kūgiuose. Vengrų sukilimas iššaukė ir Kaune neramumą, o po trijų metų vyko didesnės "valymo" akcijos partijoje ir kultūros gyvenime. Laidojant Romą Kalandą, jauną komjaunolį, 1972 m. gegužės mėnesį susideginusį miesto parke, jam protestuojant prieš religinių ir tautinių tradicijų smelkimą, demonstrantų minia išaugo iki kelių tūkstančių. Tik tai antrą dieną pavyko karinio sustiprinimo dėka numalšinti neramumus. Tiek Vilniuje, tiek Kaune įvykę pakartotinių didesnių demonstracijų ir susidūrimų su milicija ryšium su sportiniais renginiais (1960, 1975, 1977).

Atvira jėgos opozicija šiandien pasireiškia rečiau. Tuo tarpu kai opozicija viltis savo kovoje už tautines ir pilietines teises dėjo į "miško brolius", nuo šešiasdešimtųjų metų pabaigos Katalikų Bažnyčia pasidarė ta jėga, aplink kurią spiečiasi heterogeninė opozicija. 63 kunigų laiškas ano meto ministrui pirmininkui Kosyginui — rašte nusi-skūsta dėl tikinčiųjų persekiojimų ir dviejų iš trijų kunigų seminarijų uždarymo — buvo pradžia kuri turėjo prieš akis ne tik tikybinius reikalus. Nuo 1972 m. išeina "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika", nežiūrint visų pastangų ją nutildinti smurto priemonėmis. Kiti požemio leidiniai — jų skaičius pakilęs iki

■ Laiškai Dirvai

PAPILDANT "KAI KAUNO RADIO BANGOMIS PRABILO LAISVĖ"

Balys Auginas per kelis Dirvos numerius davė savo prisiminimus iš Kauno radijofono veiklos. Aš čia noriu kiek papildyti savo įspūdžiais iš Kauno radijo stoties, kurioje tuo metu ėjau radijo inžinieriaus pareigas.

Jei radijofonas, iš kurio buvo kalbama, buvo Kauno miesto centre, tai radijo stotis — siųstuvas buvo Vytauto kalne tarp dviejų 150 metrų aukščio antenos stulpų, tarp kurių nuotolis buvo apie 300 metrų.

Radijo stoties rajono plotas buvo apie 8 ha. Į pietų rytus prie Vaižganto g-vės gyvenamas namas, penkioms šeimoms. Į šiaurės vakarus, maždaug už 100 metrų buvo trumpų bangų siųstuvai ir priimtuvai, per kuriuos buvo palaikomas ryšys su užsieniu (tuo laiku su Paryžium ir Belgradu).

Iš Vaižganto gatvės daug gyventojų buvo išvežta arba pabėgę. Jų vieton, į tuščius namus, susikraustė vietiniai komunistai.

Pirmadienį, t. y. 1941 m. birželio 23 d., šaudė į kiekvieną pasirodžiusį stoties rajone asmenį, kai išgirdo transliuojant Tautos himną.

Užėjus bolševikams, Kauno radijo stoties viršininkas A. Stankevičius buvo atleistas. Į jo vietą paskirtas Ryšių batalijono puskarininkis A. Mikoliūnas, kuris vėliau perėjo į sukilėlių pusę. Jis pasiliko Lietuvoje, buvo ištremtas į Sibirą, grįžo su palaužta sveikata ir prieš keletą metų mirė Kaune. Alfonsas Mikoliūnas buvo stiprus ir už mane žymiai jaunesnis (man dabar 77 metai).

Prieš pat didžiuosius trėmimus t. y. 1941 m. birželio mėn. pradžioje buvau perkeltas iš Vilniaus į Kauno radijo stotį. Bolševikai atsitraukdami įsakė sunaikinti siųstuvą. Sudaužėm tik senas siųstuvo lempas,

o gerąsias paslėpėm. Pirmadienį, birželio 23 d. siųstuvą paruošėm prabilti laisvei. Stotyje buvo Mikoliūnas ir aš, ir prie radijofono vartų už 150 metrų dežiu-ravo X. Y. Jo pavardės neminiu, nežinodamas jo likimo. Mikoliūnas turėjo tik vieną revolverį. Už rajono tvoros, geležinkelio stoties linkui, ilsėjosi bolševikų dalinys.

Apie 9 val. ryto, pirmadienį, radijofonas paprašė paleisti siųstuvą. Kai gavome du kulkosvaidininkus su kulkosvaidžiais, apie 11 val. 30 min. siųstuvą įjungėm "prabilti laisvei".

Stoties gynėjų buvo tik penki. Mikoliūnas tvarkė kulkosvaidininkus, aš prižiūrėjau stoties veikimą, o X. Y. dabojo rajono vartus ir du kulkosvaidininkai (pavardžių neatsimenu), kurie išblaškė bolševikų dalinį. Kulkosvaidžiai veikė puikiai, ne tiek jų garsas, kiek to garso aidas. Atrodė, kad virš šimto kulkosvaidžių šaudė. Aš pagalvojau, kad ir gamta padeda mums. Bolševikai pradingo nuo rajono tvoros.

Turėjom ir vieną belaisvį. X. Y. paskambino, kad į stotį nori įeiti ištroškęs bolševikų karys, atsigerti vandens. Įsitikinę, kad tikrai yra vienas, leidome jam įeiti. Siųstuvo patalpose nuginklavome.

Antradienį, t. y. birželio 24 d. stoties gvnėjų skaičius žymiai padidėjo, o jau trečiadienį jų buvo virš dviejų šimtų ir juos tvarkė aukšto rango karininkas, kurio pavardės neatsimenu.

Tą dieną prisistatė vo-kiečių sondergrupp'e iš aštuonių asmenų, Fuchs'o vadovaujami.

Jie turėjo prižiūrėti, Kauno, Vilniaus ir Minsko radijo stotis, bet jie daugiausiai laiko praleido važinėdami po kaimus rinkdami ūkiškas gėrybes. Kauno radijo stotį tvarkiau aš, o Vilniaus — inžinieriai Blinstrubas ir Balčiauskas.

Dipl. inž.

Stasys Skurvydas
Harrison, N. J.

TOOL and DIE MAKER 1st Class

Rapidly expanding metal manufacturer requires tool and die maker experienced in all phases. Night shift (4:30 PM - 1 AM)/day shift (7:30 AM - 4 PM). Liberal benefit program paid for by company, including pension and medical plan. 13 paid holidays, sick pay, vacation pay, overtime. GRANT HARDWARE CO. Division of Grant Industrial Inc. High St. West Nyack, NY 914-358-4400. Equal opportunity employer m/f

MACHINIST FIRST CLASS

Well established, rapidly expanding metal manufacturing firm in Rockland, N.Y. requires machinist familiar with all tool room equipment and able to work from prints and sketches with O.D. Grinder experience. Day shift (7:30 am to 4 pm) Night shift (4:30 pm to 1 am). Liberal benefit program paid for by company. 13 paid holidays. GRANT HARDWARE CO. A Div. of Grant Industrial Inc. High St. West Nyack, N.Y. 914-358-4400. EOE.

MOLDMAKER/TOOLMAKERS

Experienced full time w/ overtime. All benefits. Pension plan. Call
201-481-0183.

(51-4)

PUIKIAUSIUS KAILIUS RASITE

Chicagoje rasite pas vienintelį lietuvių kailininką

NORMANA BURŠTEINA

185 N. WABASH AVE. CHICAGO, ILL. 60601

Tel. krautuvės (312) 263-5826; namu (312) 677-8489.

15 — turi aiškesnę tautiškai pabrėžtą pobūdį. "Aušra" perėmė pavadinimą iš leidinio, spausdinto tarp 1883 ir 1886 m. Rytų Prūsijoje, kai norėta išvengti spaudos draudimo lotyniškoms raidėms. Ankstyvesnioji "Aušra" vaidino svarbų vaidmenį tautiniame atgimimo judėjime šimtmečio sąvartoje. Tikybiškai paremtos laikysenos platų užnugarį rodo taip pat beveik 150000 lietuvių pasirašyta peticija kuria reikalaujama gražinti Klaipėdoje valdžios konfiskuota bažnyčia.

(Bus daugiau)

"Amber Holidays"

1982 M. EKSKURSIJOS
Į LIETUVĄ
iš BOSTONO ir NEW YORKO

KAINA NUO \$995.00

GRUPĖS ISVYKSTA:

Kovo 24	liepos 19
balandžio 7	rugpiūčio 4
gegužės 5	rugpiūčio 18 (su Ryga)
gegužės 12 (su Ryga)	rugsėjo 6
gegužės 24	rugsėjo 15
birželio 2	rugsėjo 27
birželio 16	spalio 6
liepos 5	gruodžio 27

VISAS GRUPES LYDĖS VADOVAI. Prie šių grupių galima jungtis iš VISŲ AMERIKOS IR KANADOS MIESTŲ.

REGISTRUOJAME JAU DABAR:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE, INC.

393 West Broadway
P. O. Box 116,
South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Trans-Atlantic Travel Service, Inc. vidaus ir užsienio agentūra, jau nuo 1960 metų SĖKMINGAI organizuoja visą eilę ekskursijų į LIETUVĄ ir į kitas pasaulio šalis.

Ištaigai vadovauja:
ALDONA ADOMONIS ir ALBINA RUDZIŪNAS.

Registered Ohio Travel Agent #TA0324

Mūsų veiksniam pagrindinis uždavinys yra galimai daugiau informuoti pasaulį apie lietuvių vedamą kovą už valstybinės nepriklausomybės atstatymą

Laisvė ir jos atkovojoimas savo tautai yra kiekvieno lietuvių pirmoji ir svarbiausia pareiga. Daugiau kaip prieš 40 metų rusams okupuojant Lietuvą su ta pareiga mintyse vykom į laisvąjį pasaulį ieškoti sau prieglobsčio ir Tėvynei pagalbos. Tose likimo blaškomose liūdnoje mūsų dienose didelę dvasinę ir moralinę stiprybę teikė žinojimas, jog didžiosios Vakarų valstybės nepripažįsta Lietuvos okupacijos ir kad laisvajam pasauliui tebeveikia Lietuvos Diplomatinė Tarnyba.

Laiks nuo laiko Lietuvos byla prisimenama ir tarptautiniuose forumuose. Tai rodo kad mūsų laisvės kovai reikalinga ne vien savų organizacijų, bet ir tarptautinių santykių, kad laisvojo pasaulio dėmesys būtų atkreiptas ir skriauda atitaisyta.

Peržengus 1982-ųjų metų slenkstį kreipiamės į Lietuvos generalinį konsulą New Yorke Anicetą Simutį, prašydami pareikšti savo nuomonę daugeliui mūsų rūpimais klausimais.

— Kokios, Tamstos nuomone, šiuo metu būtų efektingiausios ir mums prieinamiausios priemonės Lietuvos laisvinimo kovai tęsti tarptautine prasme?

— Prieš atsakydamas į šį ir kitus klausimus noriu pastebėti, kad kalbu tik savo vardu ir reiškiu tik savo asmeninius samprotavimus.

Lietuvos byla yra tik maža dalelė šių dienų tarptautinių santykių komplekse, todėl daug kas priklauso ne tiek nuo mūsų, kiek nuo tarptautinių santykių raidos. Tokioje padėtyje vargiai būtų galima kalbėti apie išimtinai Lietuvai pritaikytas efektingiausias ir prieinamiausias laisvinimo priemones.

Lietuva kaip nepriklausoma valstybė ir šiandien tarptautiniai tebeprapažįstama, bet jos valstybinių funkcijų krašte vykdomas okupanto yra brutalia jėga sukludytas. Kol toji brutali jėga pasilieka dominuojantis veiksnys tarptautiniuose santykiuose visi mūsų veiksmai susiveda į pastangas galimai dažniau priminti pasauliui, kad Stalino-Hitlerio 1939 metų susitarimų pasėkoje įvykdyta Lietuvos okupacija tebėsiama neteisėta.

Savotiškas paradoksas, kad patys Sovietinės Rusijos valdovai 1939 m. Ribbentropo - Molotovo pakto egzistenciją slepia ne tik nuo Lietuvos žmonių, bet ir nuo visų sovietinės imperijos gyventojų. Tuo tarpu Lietuvos pagrindinio spauda dabar primygtinai ir pakartotinai reikalauja to pakto tekstą viešai paskelbti ir kartu nuo jo atsisriboti. Sekantis žingsnis turėtų būti sovietinių saugumo organų ir kariuomenės iš Lietuvos teritorijos išvedimas. Tikrovė, deja, yra kitokia. Kaip Afganistano ir Lenkijos įvykiai rodo, rusai ne tik neketina iš okupuotų šalių trauktis, bet

yra pasinešę naujiems užkariavimams.

— Kokia J. A. Valstybių vyriausybės politika Pavergtųjų Europos Tautų atžvilgiu?

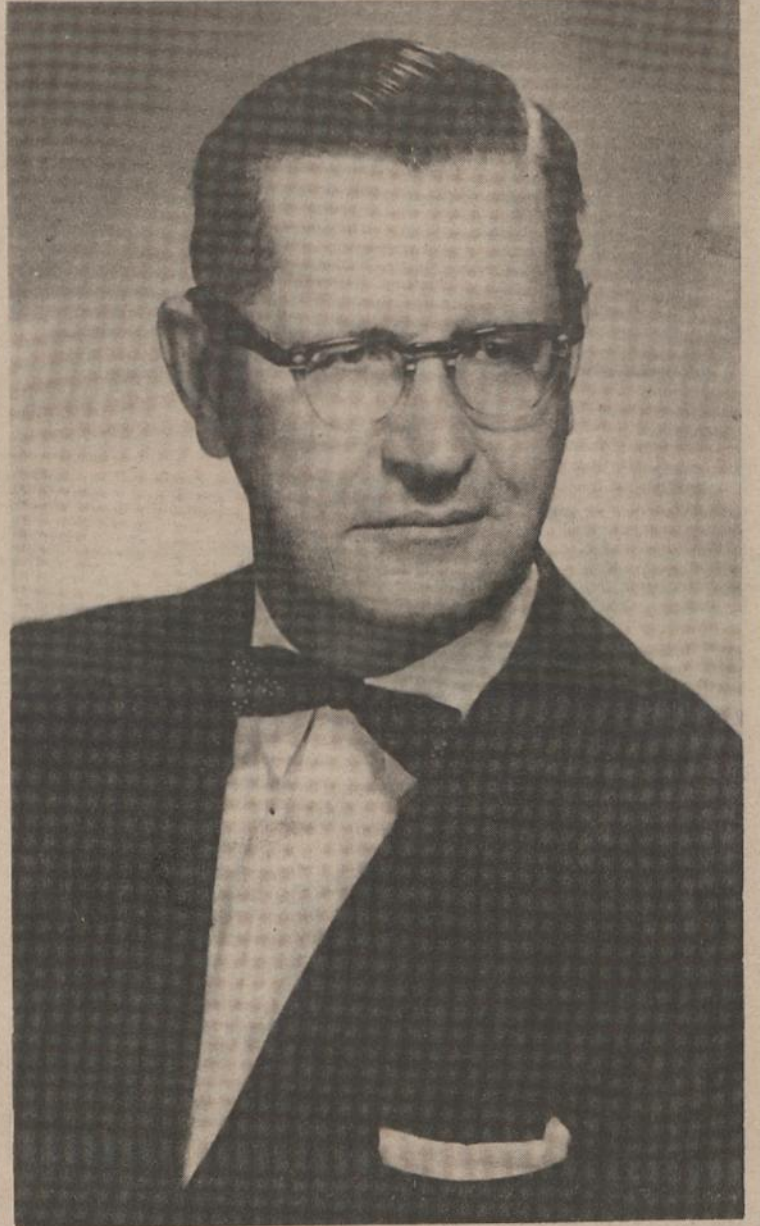
— J. A. V-bių vyriausybės nusistatymą būtų galima reziumuoti sekančiai: pritariam pavergtųjų tautų laisvės siekiams bet dėl jų išvadavimo karo nepradėsime.

Amerikos visuomenė, kurią didžiumoje sudaro nuo politinių persekiojimų ir ekonominio skurdo atbėgusiųjų palikuonys, visuomet simpatizavo pavergtiesiems. Tokį nusistatymą ypatinčiai išryškino prezidento Wilsono 1918 m. sausio

neateis. Nuo žmonijos pasi-nešimo laisvėjimo kryptimi nepabėgs ir ji, nežiūrint kokia geležine uždanga beužsitvertų ir kokiomis teroro priemonėmis bebandytų sutramdyti laisvės siekiančius.

Ta kryptimi aiškius ženklus mes matome kad ir Lenkijos pavyzdyje, jau nekalbant apie anksčiau sutramdytas Baltijos valstybes, Vengriją ir Čekoslovakiją. Visi ženklai rodo, kad ir šį kartą Lenkijos gyventojų laisvės siekimas bus sutramdytas. Jei pritrūks rusams pasidavusių lenkų, Kremlius atsiųs pakankamą skaičių Raudonosios armijos divizijų, kurios reikalą sutvarkys taip kaip sutvarkė Vengrijoje ir Čekoslovakijoje. Aišku, kad tokia aukšta kaina atsiekti laimėjimai yra tik laikini. Tikrovėje jie yra pragaištingi pačiai Sovietinės Rusijos imperijai. Anksčiau ar vėliau įvyks kas nors panašaus į tai kas įvyksta pastoviai kaitinant aklinau uždarytą garo katilą — konvulsinga eksplozija.

Iki šiol nesimato ženklų, kad dabartiniai Kremliaus valdovai būtų pasimokę iš carų sukurtos imperijos klaidų, kurios taip akivaizdžiai išryškėjo Pirmojo pasaulinio karo pabaigoje. Vėl

Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis.

ji Sovietinė Rusijos imperija yra visuotinu teroru paremta policinė valstybė.

vos buvo pastebėtas nes rusams pavyko dėl geografinės padėties Lietuvą hermetiškai izoliuoti nuo laisvojo pasaulio. Tad Vakaruose mažai težinomas mūsų tautos holokostas. Jo išgarsinimui nedaug teatsiektų.

Tad mūsų veiksniam pagrindinis uždavinys ir yra galimai daugiau informuoti pasaulį apie lietuvių vedamą kovą ne tik už žmogaus teises, bet ir už valstybinės nepriklausomybės atstatymą. Ar ta prasme mūsų veiksniai viską padaro, tai jau plačios apimties tema. Esame maža tauta, tai suprantamai ir mūsų jėgos yra mažos, kurios dar labiau menkinamos savitarpio nesutarimais ir sofistika remiamais argumentais. O kaip būtų gera, jei vietoje sofistinių argumentavimų visų mūsų jėgos vieninai būtų nukreiptos į okupanto mūsų tautai daromų skriaudų ryškinimą ir skleidimą pasaulio visuomenėje mums palankios opinijos sudarymui siekiant išsilaisvinimo.

Aišku, kad mūsų veiksniai ir visuomenė neatlieka viso to ką reikėtų atlikti, kaip lygiai nebūtų galima pasakyti, kad jie nieko nėra atsiekę. Užtenka tik prisiminti tuoj po 1940 metų

(Nukelta į 6 psl.)

Pokalbis su Lietuvos gen. konsulu Anicetu Simučiu, kuris sausio 31 d. 4 val.p.p Clevelando Lietuvių Namų salėje, Neringos tunto vyr. skaučių kultūrinėje popietėje pristatys knygą 'Lietuviai Sibire'.

mėn. paskelbtieji 14 punktų, kurių pats svarbiausias — tautų apsisprendimo teisė. Šis principas tebegalioja ir šiandien ne tik Europos pavergtoms tautoms, bet taipgi Azijos, Afrikos ir bendrai viso pasaulio tautoms siekiančioms nepriklausomai gyventi savose valstybėse.

Didžia dalimi J. A. V-bių vyriausybės spaudimo dėka vis naujos tautos gauna nepriklausomybes. Pavyzdžiui, 1945 metais Jungtinių Tautų čarterį San Francisco mieste pasirašė 51 valstybė, o šiandien J. Tautų nariais jau yra 156 valstybės, t. y. daugiau negu trigubai kaip prieš 36 metus. Deja, jų tarpe nėra nė vienos, kurią iš carų sukurtos tautų kalėjimo būtų paleidusi Sovietinė Rusijos imperija. Tas, žinoma, dar nereiškia, kad ir jos eilė

pavergę po Pirmojo pasaulinio karo iš carų sukurtos imperijos išsivadavusias tautas Kremliaus komisarai galvoja, kad tuo problemą išsprendė. Istorija rodo ką kitą. Sovietinė Rusijos imperija yra vienintelė ir paskutinė dar išlikusi kolonialinė imperija, kurios galas irgi artėja.

— Ar mūsų kartai tekusi ši lemtinga atsakomybė už Lietuvos išlaisvinimą tinkamai atliekama? Ar mūsų žodžius lydi darbai?

— Tobulybė yra siektina, bet niekada nepasiekama. Tuo labiau ji nepasiekama politiniam darbe. Pagrindinė išsivadavimo rolė priklauso patiems okupuotos Lietuvos lietuviams, o užsienio lietuviams nolens volens tenka tik pagelbinė, kuri šių laikų tarptautinėje konjunktūroje yra begaliniai svarbi. Lietuvą okupavusio-

Pagrindinis tos santvarkos ramstis ir viešpats — slaptoji policija, praeityje žinoma kaip GPU, NKVD, o dabar — KGB. Pastarajai šalia kitų pareigų patikėtas uždavinys pasirūpinti tuo, kad Vakarai nepatirtų apie bet kokią opoziciją okupuotam krašte. Štai kodėl Vakaruose beveik nieko nebuvo žinoma apie pirmosios okupacijos metu prarastas masines gyventojų deportacijas, jau nekalbant apie masines žudynes Praveniškėje ir kitur. Tik kai sovietinis okupantas buvo pakeistas naciškuoju, Amerikos lietuviai pirmą kartą patyrė apie masines deportacijas ir žudynes.

Tik dėka užsienio lietuvių deportuotųjų sąrašai atsidūrė Tarptautiniam Raudonajam Kryžiui ir kitose tarptautinėse institucijose. Dešimtį metų trukęs partizaninis karas Vakaruose

Pokalbis su gen. konsulu A. Simučiu...

(Atkelta iš 5 psl.)

Lietuvos invazijos ir okupacijos ALTos organizuotus mitingus ir demonstracijas, ALTos delegaciją pas JAV prezidentą Rooseveltą, kuriai jis pasakė, kad Lietuvos nepriklausomybė nėra prarasta, o tik laikinai padėta į šalį (temporarily set aside), lietuvių pastangų dėka tuometinis Valstybės sekretorius Sumner Welles išleista Baltijos valstybių okupacijos pasmerkimą, Amerikos Lietuvių Informacijos Centro (LAIC —

Lithuanian American Information Center) New Yorke įsteigimą ir išlaikymą per visą karo metą. Tai buvo vyresniosios kartos pastangos.

Antrosios okupacijos pasėkoje nuo okupanto pasitraukę ir į JAV-bes atvykusieji tuojau įsijungė į už Lietuvos išlaisvinimą kovojančių organizacijų pastangas. Vieni įsijungė į ALTos veiklą ir tęsia jos pastangas toliau, kiti reiškiasi VLIKe, Lietuvių Bendruomenėje, BALFe, Lietuvių Katalikų

Religinė šalpoj ir kitose organizacijose. Visų jų bendgaliniai vertingos pastangos pinigais neišmatuojamos.

— Ar yra kokių konkrečių laimėjimų iš tų pastangų?

— Žinoma, kad yra, ir dargi nemaža. Imkim kad ir Simo Kudirkos išdavimo atvejį. Kaip žinome, jis buvo išduotas pasėkoje aiškių instrukcijų nebuvimo ir kai kurių pareigūnų pasimetimo. Po išdavimo grįžtant į uostą pakrančių apsaugos laivo "Vigilant" kapitonas įspėjo jūrininkus apie incidentą neplepėt. Bet išplepėjo laive pasitaikęs latvis Brėzė, kuriam kaip civiliui tokio įspėjimo laikymasis nebuvo privalomas. Apie įvykį trumpai užsiminė viena Bostono radijo stotis ir "Boston Globe" laikraštis. Tuom viskas veikčiausia ir būtų užsibaigę, jeigu ne Amerikos lietuviai. Išdavimu buvo paliestas jautriausias Amerikos "politinio prieglobsčio" nervas, kurio lietuvių organizacijos ir pavieniai asmenys nenustojo dilginti iki buvo pasiektas laimėjimas. O tas laimėjimas buvo nemažas: pats Kudirka ne tik buvo paleistas iš kalėjimo, bet jam buvo leista išvykti su šeima į JAV-bes. Vėliau, daugiausia pavienių asmenų pa-

stangų dėka, buvo paleistas per pasaulį nuaidėjęs filmas "The Defection of Simas Kudirka" ir jo knyga "For Those Still at Sea". Apie įvykį plačiai rašiusi pasaulio spauda išgarsino ir Lietuvos okupaciją. Žinoma, tai tik vieno lietuvių ir šeimos nelaimė, kurioje taip vaizdžiai atsispindi lietuvių tautos tragedija.

— Kaip žinome, jau senai prasidėjęs nuomonių skirtumas dėl centralizuotos politinės veiklos vis dar tehe-

vyksta, kokia Tamstos šiuo klausimu nuomonė?

— Suprantama, kad mūsų politinė veikla turėtų būti koordinuojama, bet neišivaizduoju kaip dabartinėje mūsų išeivijos visuomeninėje sąrangoje ji galėtų būti centralizuota. Iki šiol VLIK buvo tokiu vyriausiu koordinatorium. Manau, kad jis tokiu pasiliks ir ateityje. VLIKas turi iš krašto kilusias tradicijas, kaip lygiai turi pasitikėjimą krašte ir išeivijos sluoksniuose.

DETROITO LIETUVIAI

Antanas Grinius

PAMINĖTA A. A. JUOZO TAMOŠIŪNO 3 METŲ MIRTIES SUKAKTIS

Sausio 3 d. suėjo treji metai kai negailestinga mirtis iš mūsų tarpo išskyrė taurių lietuvių, lietuvių organizacijų rėmėją, St. Butkaus šaulių kuopos šaulį, bei kitų organizacijų narį Juozą Tamošiūną.

Sausio 2 d. šv. Antano parapijos klebonas Alfonsas Babonas Woodlawn kapinėse prie a. a. Juozo Tamošiūno kapo atskaitė reikalingas maldas ir pašventino antkapio gražią juodo marmuro lentelę.

Sausio 2 d. šv. Antano parapijos bažnyčioje už a. a. J. Tamošiūno vėlė kun. Alfonsas Babonas atnašavo šv. mišias. Auką prie altoriaus atnešė Antanina Jonynienė ir Vincas Tamošiūnas. Mišių metu giedojo muz. St. Slizio vadovaujamas parapijos choras. Po mišių visi buvo pakviesti į parapijos salę užkandžiams, kurias parengė St. Butkaus šaulių kuopa talkininkaujant šaulėms, Lidijai Mingėlienei, Onai Šadeikienei, Antaninai Jonynienei, Irenai Laurinavičienei, Joanai Švobienei, Stasei Šimoliūnienei, Apalionijai Skorubskienei ir Adelei Poderienei.

Prieš užkandžius žodį tarė V. Tamošiūnas ir pakvietė kun. Alfonsą Baboną sukalbėti maldą.

J. Tamošiūno gyvenimo kelius išsamiai ir gražiai papasakojo jo testamento vykdytoja Stefa Kaunelienė. Jos pasakymu J. Tamošiūnas buvo labai kuklus ir labai mylėjo lietuvius ir

Lietuvą. Savo giminėms į Lietuvą siuntė daug siuntinių. Jo giminės ne viską ten rasdavo ką jis išsiųsdavo. Tuos siuntinius kas tai apkraustydavo. Vieną kartą aš jam ir sakau: Juozai, ar apsimoka tuos siuntinius ten siųsti, jei tavo giminės ne viską ten randa? — Juozas ramiai ir šaltai man atsakė: Kas tokia, kad ir ne viską randa, juk ir kitiems reikia gyventi. O jei ką ir išima, tai gal lietuviai išima. Siųskime siuntinius ir toliau.

Rengiant lietuvišką kambarį Wayne State universitete J. Tamošiūnas atėjo į talką ir jo įrengimui paaukojo 1,000 dolerių.

Juozas nuo pat jaunų buvo didelis patriotas. Jis savo testamentu savo trims giminaičiam paliko po 20,000 dol., o visą kitą turtą paliko lietuvių organizacijoms. Stambesnius palikimus gavo: Lietuvių kambarys Wayne State universitete 50,000 dol. ir Balfui įteikta 50,000 dol. Kitos organizacijos gavo po mažiau.

Salėje, kurioje vyko užkandžiai, sienoje buvo iškabintas svarbesniųjų J. Tamošiūno fotografijų rinkinys.

ATITAIŠYMAS

Dirvoje Nr. 50 aprašyme iš ALIAS suvažiavimo buvo parašyta, kad vainiką padėjo ALIAS pirm. V. Izbiakas asistuojant ALIAS Chicago skyriaus pirm. Br. Kovienei ir C. Tričienei. Turėjo būti ne C. Trečienei, bet Genei Treinienei iš Bostono.

CNC PROGRAMMER

Thoroughly experienced programming, intricate castings, job shop environment. Familiarity with numericmicro Geopath a plus.

INSPECTOR

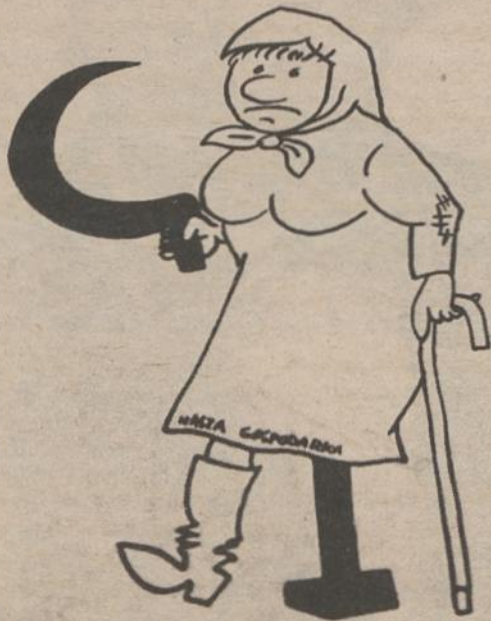
Capable/complete charge all phases precision job shop machining. Intricate casting experience a must. Permanent day work & fringe benefits.

Reply to:

ARO INDUSTRIES, INC.

3615 29th Ave. N.E.
Minneapolis, MN 55418 — (612) 781-6661

(30-2)

Sovietinė ekonomija šlubuoja...

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ - DOVANĄ Į LIETUVĄ IR VISAS SOVIETŲ SĄJUNGOS DALIS NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

(Licensed by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1776 Broadway, N. Y. 10019

Tel. 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės; jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

Miami Beach, Fla. 33139-1201 17 St.	305 673-8220
Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	435-1654
Baltimore 31, Md. — 1828 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N.Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	633-0090
Buffalo 12, N.Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	486-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 69 Street	925-2787
Chicago, Ill. 60622 — 2222 West Chicago Ave.	312-227-4850
Cleveland, Ohio 44134 — 5689 State Rd.	(216) 845-6078
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
Herkimer, N.Y. McKennan Rd.	315-866-3939
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos. Campau Avenue	365-6740
Chester, Pa., 19013 — 2819 W. 3 St.	302-478-2871
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6550
New York 3, N.Y. — 78 Second Avenue	674-1540
New York, 3, N.Y. — 324 E. 9th St.	475-7430
Philadelphia, Pa. 19123-1013 N. Marshall St.	215 WA 5-8878
Phoenix Ariz. 85027 — 22047 N. Black Canayon Hwy.	602-942-8770
Rahway, N.J. — 47 East Milton Avenue	381-8800
Silver Springs, Md. — 1002 Kennebec Ave.	301-589-4464
South River, N.J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
Syracuse, N.Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746

SOVIETAI IR VOKIEČIAI (2)

Sukilimai Vokietijoje

Kaip minėjom, Leninas tikėjosi komunistinio perversmo ir Vokietijoje, kur nuotaikos jam atrodė pribrendusios. Iš tikro buvo ir rimtų, ir mažiau rimtų bandymų. Revoliucijų svetur pravedimui, 1919 metais Maskvoje buvo suorganizuotas Komunistinis Internacionalas, daugiau žinomas Kominternu vardu. Jo vykdomojo komiteto pirmininkas Zinojevas rašė pirmame tam reikaliui leidžiamo žurnalo numeryje:

'Senoji Europa galvotrukiais skuba į revoliuciją. Dvylikos mėnesių laikotarpyje mes užmiršim, kad buvo vedama kova dėl komunizmo įvedimo, nes po metų visa Europa bus komunistinė.'

Su panašia galimybe skaitėsi ir Anglijos ministras pirmininkas Lloyd George, kuris kovo mėn. rašė prezidentui Wilsonui, kad - jei nugalėtom valstybėm nebus pasiūlyta alternatyva - 'visa Rytų Europa bus įtraukta į bolševikų revoliucijos orbitą ir po metų mes matysime 300 milijonų žmonių mobilizuotų į milžinišką Raudonąją armiją, kuri su vokiečių pagalba atnaujins Vakarų Europos puolimą.'

Privačiai Leninas bijojo, kad be revoliucijos Vokietijoje proletariato diktatūra neišsilaikys nė Rusijoje. Todėl, vos tik grįžęs iš Sveicarijos per Vokietiją į Rusiją, jis pradėjo to siekti visais prieinamais būdais. Jau pereitam numerį rašėme, kaip jis į revoliucinę veiklą buvo įkinkęs pirmą savo pasiuntinį Vokietijai A. Joffe. Tą išvairius, revoliucijai kurstyti buvo pasiūsti tokie Kominternu šulai kaip Karl Radek, Nikolai Bucharin, bulgaras Kristian Rakovsky ir mažiau žinomas Ignatovas, kuris greičiausiai buvo žiaurumu pasižymėjęs Cekos pareigūnas Alexander Spiegelglass.

Sąlygos revoliucijai jiems atrodė idealios, tačiau pačių vokiečių komunistų vadams Liebknechtui ir Rosai Luxemburg atrodė kiek kitaip. Karo išvargintų vokiečių masės,

Taip "L'Express" karikatūristas vaizduoja Vokietijos-Sovietijos santykius dėl Lenkijos 1939 ir 1981 metais.

anot jų, daugiau rūpinosi kur rasti maisto, rūbų ir kuro negu pasauline revoliucija. Trūko ir platesnės organizacijos.

Kominternu pasiuntiniai to savo vokiečių kolegoms nesakė, bet iš tikro jie norėjo vokiečių revoliucijos, nors ji ir neturėtų laimėjimo šansų. Sukilimai Vokietijoje priverstų Vakarų santarvininkus nutraukti pagalbą 'baltagvardiečiams', tekovojuojantiems dar su bolševikais Rusijoje, ir koncentruotis kovai su revoliucija Vokietijoje.

1919 m. sausio 4 d. komunistų suorganizuotos masinės eisenos Berlyne neprivedė prie visuotinio sukilimo. Tvarkingi vokiečiai išsiskirstė namo, o Liebknechtas, praleidęs dieną gerdamas smuklėje alų, naktį paskelbė revoliucinį manifestą, kuriuo pasiskelbė perimęs

valdžią. Manifestas nesusilaukė atgarsio. Ne be to, kad nebūtų susišaudymų su policija ir kariuomene, per kurias apie 1,200 žmonių buvo užmušta ir netoli 3,800 sužeista.

Balandžio mėn. buvo bandyta sukilti Muenchene. Ten romantiškai nusiteikę revoliucionieriai, vedami socialisto poeto Ernst Toller, 7 d. paskelbė 'Bavarijos tarybinę respubliką'. Lenino patikėtinis Eugene Levine tuos revoliucionierius sukritikavo, aiškindamas, kad savo mėgėjiškais veiksmais jie tik išsaus dešiniųjų Freikorps organizacijos, kuriai vadovavo gen. von Epp griežtos reakcijos. Nepaisant tokio savo teisingo nujautimo, Levine, Tollerio organizacijai skiriantis pats pagrobė valdžią savo 'Dvidešimties komi-

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai paremti aukojo:

D. Mikoliūnienė, Cleveland 8.00
J. Brantas, Millbury 3.00
E. Bliudnikas, Centerville 3.00
J. Nurka, Hartford 25.00
U. Juodvalkis, Providence 8.00
J. Užupis, Chicago 5.00
D. Higgins, Columbus .. 3.00
S. Kvečas, Santa Monica 8.00
F. Klimaitis, Cleveland .. 8.00
M. Gincas, Jupiter 3.00
S. Žadeikis, Oak Lawn .. 3.00
Dr. O. Mironaitė, Chicago 10.00
P. Masalaitis, Wayne 3.00
J. Širka, Chicago 10.00
V. Mažeika, Park Ridge 15.00
Br. Paliulionis, Cicero .. 8.00
P. Rudėnas, Westfield .. 3.00
T. Bartkus, Sarnia 8.00
A. Misiūnas, Detroit 10.00
Dr. R. Kašuba,
Painesville 10.00
P. Mičiulis, Gulfport 3.00
Vl. Kalytis, Great Neck 13.00
R. Sakienė, Glendale 3.00
B. Aras, Los Angeles 8.00
P. Navazelskis, Westwood 3.00
Br. Šilas, Elizabeth 8.00
L. Grauzinis, Santa Monica 8.00
L. Raslavičius,
Elk Grove Village 8.00

tetui'. Leninui jis nusiuntė sekančią telegramą:

'Mums malonu pranešti, kad tariamą tarybinę respubliką sugriuvo ir tikro proletariato valdžia užėmė jos vietą.'

Balandžio 30 d. gen. Epp pajėgos apsupo miestą. Levine gaujų vadas įsakė pradėti šaudyti įkaitus, kas paskatino gen. Epp daugiau nebedelsti. Gegužės 3 d. Muenchenas buvo iš komunistų išvaduotas. Labai daug įtariamųjų simpatijomis komunizmui žmonių buvo sušaudyta. Pats Levine buvo išduotas savo patikėtinų, paskyrus už jo galvą 10,000 markių premiją. Jis buvo taip pat sušaudytas. (Beje, pradėjus Levine raudongvardiečiams suiminti karius jie sulaukė ir grandinį Adolfą Hitlerį. Už jį tačiau užstojo buvę jo pulko karininkai, prisidėję prie raudongvardiečių. Jis buvo paleistas.)

Panašus likimas ištiko ir Berlyno komunistų vadus Liebknechtą ir Rosą Luxemburg, kilusią iš Lenkijos. Sakoma, kad juos išdavė jų partietis Wilhelm Piec, kuris tuo pradėjo savo neįtikėtiną karjerą. Būdamas vokiečių komunistų vadas ir kominternu šulas, jis laimingai pergyveno visą Hitlerio bei Stalino 'čistkas' ir pasimirė kaip Rytų Vokietijos prezidentas! Liebknechtas ir Luxemburg buvo karininkų nušauti gabenant juos į kalėjimą.

Lenino emisarai laimingai paspruko atgal į Rusiją, išskyrus Karolį Radeką, kuris buvo suimtas. Neturėdama tvirtesnių įrodymų, policija jį paliko namų arešte, pas jo drauge, vieną baronienę! Tuo laiku buvęs Vokietijos užsienio reikalų ministras kunigaikštis Ulrich von Brockdorff-Rantzau pareikalavo jį paleisti, kad nerzinti sovietų vyriausybės. Von Brockdorff-Rantzau laikė Vokietiją ir Rusiją esant partneriais nelaimėje. Kaip mes vėliau pamatysime, jis netrukus susilaukė progos padaryti labai svarbias transakcijas su sovietų užsienio reikalų komisarų Cičerenu.

K. Kazlauskas, Felton .. 3.00
Iz. Vasyliūnas, Somerville 18.00
J. Sniečkus, Cleveland .. 3.00
A. Lileikis, Norwood 6.00
Vl. Stropus, Chicago 13.00
J. Gelažius, Chicago 5.00
A. Pesys, Fairfield 10.00
J. Kalvaitis, Cleveland .. 4.00
J. Sirusas, Flemington .. 10.00
Ed. Meilus, Strewsbury .. 3.00
J. Tamašauskas, Putnam 10.00
V. A. Trečiokas,
Wethersfield 3.00
M. Ješmantas, Cleveland 3.00
A. Treinys, West Roxbury 5.00
J. Garba, Los Angeles .. 15.00
Lietuvių Pensininkų
Klubas Clevelande 25.00
O. Elerts, Chicago 3.00
S. Butkūnas, St. Charles 3.00
St. Baniulis, Chicago 5.00
J. Ališauskas, Cicero 5.00
Dr. A. Glevėckas, Chicago 8.00
A. Burokas, Chicago 3.00
J. Rimkūnas,
New Buffalo 13.00
J. Kiaušas, Harrison 3.00
R. Valaitis, Brecksville .. 10.00
O. Žukienė, Glendale 13.00
Dr. J. Kriaučiūnas,
Putnam 3.00
A. Zikas, Canton 3.00
J. Agurkis, Omaha 8.00
Dr. A. Palaitis, Racine .. 3.00
Kun. V. Katarskis, Dayton 5.00
A. Neverauskas, Chicago 8.00
J. Liaukus, St. Petersburg 3.00
J. Grigaitis, Chicago 10.00
J. Matulevičienė,
Cleveland 5.00
A. Tomkus, Meriden 3.00
X. Y., Harrison 50.00
V. Šamatauskas, Cleveland 3.00
E. Jocius, Cleveland 3.00
M. Ambrose, Walkersville 3.00
A. Sušinskas, Cleveland 3.00
J. Kavalius, Cleveland .. 3.00
V. Petukauskas, Cleveland 3.00
V. Liaukus, Wethersfield 3.00
Dr. F. Juras, Lake Villa 18.00
J. Augutis, Rockford 8.00
J. Vaineikis, Chicago 10.00
Kar. A. Juozapavičiaus
šaulių kuopa
Clevelande 25.00
J. Rugienius, Detroit 3.00
J. Gilvydis, Franklin 8.00
J. Juodvalkis, Chicago .. 5.00
J. Kuprionis, Van Nuys .. 5.00
M. Aukštaitė, Downsview 8.00
Br. Vigelis, Mays Landing 8.00
V. Zdanyus, Wethersfield 13.00
Ed. Trečiokas,
Singer Island 13.00
C. Tamašauskas, Phila. .. 3.00
A. Gverzdys,
St. Catharines 5.00
A. Leikus, West Haven .. 5.00
E. Laniauskas, Cleveland 3.00
K. Rimas, Chicago 5.00
J. Dumbrys,
Fairview Park 5.00
S. Petrulis, Chicago 18.00
V. Vaičiūnas, Kalamazoo 10.00
W. Burimauskas,
Amsterdam 3.00
M. Krasauskas, Pasadena 3.00
J. Žemaitis, Amsterdam .. 3.00
L. Morkūnas, Chicago 2.00
J. Litvinas, Chicago 3.00
A. Plioplys, Toronto 8.00
J. Turčinskas, Chicago .. 3.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

• PATRIA prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

AMBER TRAVEL SERVICE

GREITAS IR ASMENIŠKAS

PATARNAVIMAS

Tvarkome keliones (pavieniems asmenims ir grupėms) po Ameriką ir į užsienį —

LĖKTUVU - LAIVU - TRAUKINIŲ - AUTOBUSU

Taip pat sutvarkome viešbučių rezervacijas, ir užsakome mašinas nuomavimui.

Dėl informacijų ir rezervacijų, skambinkite ar rašykite:

11745 Southwest Highway
Palos Heights, Illinois 60463

Vida Kriaučiūnaitė-Jonušienė
Savininkė

Tel. 312-448-7420
312-785-9393

Atostogos 'Vyrų rojuje'

(3)

Antanas Laukaitis

Šiaip įdomybės

Thailand'o gyvenimas yra gana judrus ir įdomus. Klimatas buvo ne perkarščiausias, nes tik buvo pasibaigęs lietaus sezonas. Savo atostogavime buvau susidarius planelį. Rytais iki vidudienio maudydavau ir gulėdavau saulėje, vidury dienos važiuodavau su ekskursijom, ar pats vienas apžiūrėdavau įdomesnes vietas ir vakarais bandydavau atsigauti.

Iš įdomesnių ekskursijų buvo kelionė laivu Chao-phraya upe. Šios ilgos upės pakrantėse laiveluose ir specialiai pastatytuose nameliuose, gyvena tūkstančiai Bangkoko gyventojų. Mes plaukėm apie 20 kilometrų ir tai nebaigėm, o tų namelių, krautuvėlių, prekybos laiveluose, nebuvu matyti ir galo. Žiūrint vakariečių akimis, gyvenimas čia būtų tikrai nepavydėtinas. Kanalizacijos nėra, viskas nuteka į upę, nors geriamą vandenį jie gauna iš lietaus ir perkasi. Upės vanduo drumzlinai rudas, tačiau moterys čia ir skalbia, ir indus plauna, ir net maudosi. Tačiau, svarbiausiai, visi yra linksmi. Praplaukiant laivui, visi mojuoja, juokiasi ir net gėles meta į laivą. Ir visur prekyba. Arba verda, kepa, arba šiaip ką parduoda iš laivų ar mažų krautuvėlių. Pabaigoje kelionės buvome pakviesti į vieną gražų, įlankoje esantį, užiegos namą. Ten pavaišino keistais tailandietiškais blynėliais, gėrimais ir parodė Budos šventovę, į kurią įeinant, reikėjo nusiimti batus. Ši šventovė buvo gana paprasta, palyginus su didžiąja Bangkoko Wat Keo šventove, kurios didžiąjame altoriuje yra neįkainuojama emeraldo ir kitų brangenybių išpuošta didžiulė Budos stovykla. Jos drabužius kiekvieną naują sezoną pakeičia pats karalius. Pačiame Bankoke yra 300 šventovių ir visame Tailande — virš 20,000.

Teko pamatyti ir labai įdomius karališkuosius rūmus. Nors dabartinis karalius ir negyvena čia daugiau, tačiau didžiulės valstybinės iškilmės dar vyksta čia. Šie rūmai susideda iš kelių, Thai architektūros ir kelių itališkojo renesanso stiliaus pastatų. Seniau čia buvo kaip ir atskiras, nuo nieko nepriklausantis karališkasis pasaulis. Šie rūmai buvo padalinti į vidutinį ir šalutinį skyrius. Pirmasis buvo skirtas privačiam karaliaus jo žmonų, vaikų ir rūmų damų gyvenimui. Joks vyras, išskyrus patį

karalių, negalėjo įeiti į šį rajoną. Ir dabar į šią rūmų dalį įeiti rūmų lankytojams negalima. Šalutinė dalis buvo skirta svečiams, susitikimams su užsienio atstovais ir įvairioms ceremonijoms. Šią rūmų dalį galima ir dabar pamatyti, nors fotografuoti neleidžiama ir reikia būti tinkamai apsirengusiam. Pačiuose rūmuose matosi didelė karališka prabanga, nors kaip man pasakojo, privačiame skyriuje viskas yra dar gražiau.

Naktinis gyvenimas

Dar būdamas Sydney, daug girdėjau apie naktinį, ypatingai Bangkoko, gyvenimą, didelį narkotikų centrą, merginas iš dešinės ir kairės ir kt. Prieš gerą pusmetį, ypatingai plačiai buvo rašoma apie australų teismą, kur juos sunkiomis bausmėmis nuteisė už narkotikų prekybą. Atvažiavus į tokį milžinišką miestą, kaip gi žmogus gali viską geriausiai pamatyti? Dalį aprodė mano naujas draugas — vadovas, tačiau jis ir pats visko nežino. Radęs progą, užėinu į vieną policijos būstinę, parodau savo žurnalistinius dokumentus ten buvusiam kapitonui ir klausiu, gal jis galėtų ką patarti, kaip man būtų geriau pamatyti ir tamsųjį Bangkoką. Jis, kaip ir kiti, nusišypsojo ir liepė truputį palaukti. Po kiek laiko atveda ir supažindina mane su jaunu vyru, kuris, sako, man padės. Tai buvo detektyvas, visai nepanašus į Australijos didžiulius detektyvus. Sėdam į taksį ir važiuojam. Užėinam į garsiąją Patpong gatvę, vėliau ir šalia esančius kvartalus, kuriuose yra susispietę visos viešos ir neviešos šio miesto naktinis gyvenimas. Barai, bariukai, naktiniai klubai, masažų užiegos ir kita, kaip grybų po lietaus Dzūkijoje, pridygę. Gražuolės, jaunos, atrodo vaikai, tiesiog tempia mus į vidų. Pro duris matosi šokančios merginos, jas stebintieji vyrai, garsi muzika ir akiai patrauklios reklamos. Gatvėje vyrai tiesiog kabinasi ir siūlosi nuvesti į privačias vietas, kuriose jau didesni dalykai vyksta. Ir vėl visur čia prekyba. Tai kepa, tai verda lauke. Keista, tačiau, saulei nusileidus, matosi tik jauni žmonės, maždaug iki 25-30 metų, nes, ypatingai vyresnės moterys, šiuo laiku arba sėdi namuose, arba gatvėse tik kepa ir verda, nes konkuruoti su jaunomis, gražiomis merginomis, jos jau negali. Keisti vaizdai šiame kvartale. Šalia triukšmo, laisvų

merginų, matai ir vargšus. Moteris su vaiku prašo išmaldos, kitas, sėdėdamas ant šaligatvio ir kojas parietęs po savimi, galvą nulenkęs iki žemės, ilsisi ir taip pat prašo išmaldos. Koks didžiulis skirtumas. Vargas su pigiu seksualiniu džiaugsmu, randa sau vietą čia.

Niekas nežino, kad mano partneris yra detektyvas, o jis pats to niekam nepasako. Užėinam į buvusį australo barą. Čia vykdavo narkotikų prekyba. Savininkas dabar, surakintomis rankomis ir kojomis, sėdi baisiame Bangkoko kalėjime. Ir dabar čia yra nemažas judėjimas. Gražios merginos tuoj pat prisistato, siūlosi išgerti, klausia iš kur aš esu. Pasakius Australijos, linksmi nusišypso ir pasako, kad šį kraštą žino ir gali viskuo man padėti. Išgeriam su detektyvu po alų, stebim merginų prekybą ir po valandėlės, keliaujam į kitas vietas. Panašiai ir kitur. Visur jaunos merginos, triukšmas, užsieniečiai, prekyba ir verdantis šio didmiesčio gyvenimas.

Detektyvas mane nusivežė ir parodė kur yra jau tikros nusigyvenusių žmonių landynės, kur žmogaus vertė, ypatingai užsieniečio, gali būti labai pigi. Jis pasakė, kad šiose vietose jie negali sutikrinti merginų sergančių venerinėmis ligomis, o jų yra nemažai. Jie daro viską, kad kuo mažiau būtų įvežama narkotikų. Ir jis, tiesiog su pykčiu, pasakojo, kaip jų kalėjimuose sėdi nemažai užsieniečių, kurie, norėdami greitai pasidaryti turtingais, nežiūri į tai, kad per narkotikus, jie padaro šimtus ir tūkstančius nelaimingų žmonių, ypatingai jaunimo. Tokiems žmonėms pasigailėjimo

mo Tailande nėra ir niekada nebus. Jų vieta yra supūti kalėjimuose. Besiklausant net šurpas mane nupurtė.

Gaidžių peštynės

Apie gaidžių kautynes jau buvau girdėjęs anksčiau, bet niekada nebuvau jų matęs. Sakau sau, jeigu Ispanijoje mačiau bulių kovas, Australijos bušuose — skorpionų su nuodingais vorais, Indijoje gyvačių, tai, būnant Tailande, reikia pamatyti ir gaidžių. Šis "sportas" čia yra nelegalus ir panašiai kaip Sydneyje yra "Two up" nelegalus lošimas su penais. Kur jos vyksta, gali sužinoti tik iš kai kurių taksistų, ar taip jiems patikimų žmonių. Po gana nemažų pastangų, mano draugas tailandietis sužino kur ir kada jos vyksta. Važiuojam į gana tolimą užmiestį. Randam tą vietą ir pagaliau mus įsileidžia ir į vidų.

Seniau šis "tautinis sportas" buvo legalus, tačiau pradėjus smarkiai azartiniai lošti ir vyriausybei prispaudus azartinius lošimus, jis buvo uždraustas. Tačiau ir dabar pinigai dedami ant kiekvieno gaidžio, daugiau su šalia esančiais kitais žiūrovais. Šie kautynių gaidžiai yra specialiai auginami, gerai maitinami ir treniruojami, kaip reikia muštis ir pan. Tokio išreniruoto gaiduko kaina yra virš 100 dol., tačiau už specialius, mokama ir daugiau. Treneriai savo gaidžius kartais maitina geriau, negu kad jie patys valgo. Jų treniravimas irgi yra labai įdomus, panaudojant visokius metodus, kad juos padarant kuo piktesniais. Tailande, ne taip kaip Filipinuose, kur mušasi iki užmušimo, gaidžiams neleidžiama mirtinai vienas kito užmušti. Kova vyksta iki 15-kos rundų, teisėjams nusprendžiant kas laimi.

Kardonais aptvertame ringe prasidėjo muštynės.

Gaidukai duodasi ir su kojom, ir su snapais, net plunksnos skraido. Juos seka gal apie 40 žmonių, kuo toliau, tuo labiau savo gaidį ragindami. Be individualių lažybų, pinigai dedami ar tai vienoj, ar tai kitoj gaidžio pusėj. Pradžioj buvau ir aš truputį laimėjęs, tačiau vėliau, mano gaidukai buvo apdaužyti ir pabaigiau su nedideliu pralaimėjimu, nors buvo labai įdomu ir dar vieną "sportą" pamatyti.

Baigiant kelionę

Trumpas atostogas pabaigiau gražiam Siamo įlankos kurorte, Pattaya. Ypačiai gražus buvo čia hotelis, išsidėstęs gal ant 10-ties akrų žemės. Vakaraus, kai uždegdavo visas šviestas, jis atrodydavo lyg pasakų miestukas. Iš čia buvau nuplaukęs į gražią koralų salą. Prekyba ir čia, tačiau aš pabandau su greitu laivu traukiant, skristi ore su balionu. Įdomus skridimas, vis galvojant, kad tas balionas nenukristų. Šiame kurorte yra daug vokiečių, turinčių net keturias puikias savo valgyklas ir restoranus. Su keliais jų susipažinau, puikus vyrai, jau eilę metų čia gyvena, turi jaunas gražias tailandietes, ant kurių vardo yra gauti leidimai šiems restoranams, nes užsienietis negali turėti savo biznio, kur yra parduodamas alkoholis.

Kaip vienas iš jų išsitarė, jie yra kažką tai padarę Vokietijoje ir į ją grįžti negali, todėl gyvena čia ir yra patenkinti, nes smagesnio ir lengvesnio gyvenimo jie niekur kitur nerast.

Nemažai yra čia ir indų, kurie yra jau gimę čia, turi savo krautuves, siuvyklas ir kitus biznius. Jie jau gero-kai skiriasi nuo vietinių gyventojų. Dienomis žmonės čia maudosi, ilsisi, nes yra labai daug turistų, tačiau vakarais gyvenimas verda visur. Ir vėl visokiausi barai, restoranai, merginos bando pradžiuginti vasarą-jantį ir pinigų turintį turistą. Gyvenimas verda net iki paryčių, nes svečiui nieks nerūpi, o kurortinė atmosfera naudojasi visi.

Taip, praleidęs puikias 10-tį dienų ir pamatęs visai kitą gyvenimą, laimingai grįžau į savo Kengūrų žemę, džiaugdamasis, kad tik vasarot, o ne gyvent man teko šioje "Vyrų karalystės" žemėje, kur vietiniai gyventojai dar yra labai ir labai toli atsilikę nuo vakarietiško gyvenimo.

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

St. Anthony
Savings & Loan Association

1447 South 49th Court • Cicero Illinois 60650

10 South 660 Route 83 (At 92nd St.).

Willowbrook, Ill. 60521

Phones: Chicago: (312) 242-4395

Cicero: (312) 656-6330

Willowbrook: (312) 789-0777

ESLIC

Joseph F. Gribauskas
Executive-Secretary

Dennis N. Gribauskas
Senior Vice-President/
Willowbrook Manager

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

• APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį, tel. 531-2211.

BOSTONO LIETUVIAI

KODĖL MAN GARBĖ BŪTI LIETUVIUI?

Lietuvių radijo valandėlės vedėjai Steponas ir Valentina Minkai praeitą vasarą paskelbė konkursą jaunesnės kartos lietuviams: Kodėl man garbė būti lietuviu. Tam konkursui paskyrė \$500.00.

Konkursui pasibaigus, dabar Minkai paskelbė konkurso laimėtojus. I-mą premiją \$200.00 laimėjo Gražina Kriaučiūnienė iš Lansing, Michigan, II-rą — irgi \$200.00 — Aras Sužiedėlis iš Brocktono, Mass. ir III-čią \$100.00 — Perkūnas Krukonis iš So. Bostono, Mass.

Šios premijos paskyrimas yra labai gražus pavyzdys rūpintis lietuvių ir patraukti jaunimą susidomėti savo tėvų ar protėvių žeme, kultūra, istorija ir panašiai. Tuos rašinius, kaip buvo paskelbta, galėjo rašyti lietuviškai ar angliškai. Tai paskatinimas jau ir nemokantiems lietuvių kalbos, susidomėti lietuviais ir Lietuva.

Be to, kai tik buvo susirūpinta ir paskelbta, kad reikia pinigų Lietuvos atstovybės pastatui Washington remontuoti, S. V. Minkai tuojau pat pasiuntė tūkstantį dolerių. Tai irgi yra labai gražus lietuviško patriotizmo pavyzdys.

LAISVĖS VARPAS SKAMBĖS IR TOLIAU

Nuo lapkričio 15 d. ligi gruodžio 27 d. Laisvės Varpas programos buvo perduodamos iš WCAV radijo stoties FM banga 98 sekmadieniais nuo 9 val. ligi 10 val. ryto bandymo pagrindu. Už trijų sekmadienių laiką radijo stočiai susitvarkė pats Laisvės Varpas vedėjas Petras Viščinis o už keturius kitus sekmadienius sumokėjo Aloyzas Astravas ir Antanas Andriulionis kiekvienas jų skirdamas tam reikalui po \$200.00.

Bandymas parodė kad ši radijo stotis yra labai plačiai girdima. Tad 1981 m.

gruodžio 29 d. Astravo ir Andriulionio dėka buvo susirinkę grupę lietuvių aptarti tolimesnį šios radijo valandėlės likimą.

Ir štai sausio 3 d. 9 val. ryto vėl suskambėjo Laisvės Varpas iš tos WCAV stoties banga 98.

Čia Petras Viščinis pranešė, jog yra susitarta, kad ta grupė rūpinsis iš šios radijo stoties Laisvės Varpas veikimo piniginiiais reikalais, apmokėdama radijo stočiai, o Petras Viščinis ir toliau ves visą programą. Šio pasitarimo laiku šiam reikalui po \$100.00 įnešė Tautinių šokių organizatorė ir vadovė Ona Ivaškienė, inž. Romualdas Veitas, Andrius Keturakis, o Milda Norkūnienė ir Danielius Averka po \$50.00. Be to, jau kiek anksčiau \$100.00 įnešė Juozas Jucevičius.

Tad norint išlaikyti Laisvės Varpą WCAV radijo stotyje banga FM 98, yra mintis suburti 52 organizacijas ir atskirus asmenis, pirmoje eilėje profesionalus ir verslininkus, kurie sutiktų skirti metams po \$100.00. Tuo būdu kiekvienos programos būtų kitas mecenatas, organizacija ar asmuo, o taip pat organizacijų ar asmenų grupė, sudariusi \$100.00, reikalingų apmokėti radijo stočiai vienam sekmadieniui. Taip susiorganizuotus, Laisvės Varpas skambėtų be rūpesčių ir kitokių finansinių vargų.

Kaip žinome, Laisvės Varpas sekmadieniais yra ir iš kitos stoties banga AM 1460 iš Brocktono, bet daug gyvena toliau nuo Brocktono, jos negirdi ar girdi su trūkdomais. Jis ir toliau iš šios stoties skambės. Ir kaip dabar atrodo, kad ir FM banga 98, bus išsprendęs.

Be to, Bostono žinių korespondentui P. Žičkui Lietuvių Bendruomenės Bostono apygardos pirm. Jonas Rūtenis rašo, kad 1982 metų kovo-balandžio mėn. busimajame LB Bostono apygardos apylinkių pareigūnų suvažiavime bus iš esmės

Bostono vyr. skaučių Židinys paminėjo 20 metų veiklos sukaktį. Nuotraukoje pirmoje eilėje iš kairės: V. Sužiedėlienė, R. Veitienė, I. Vidugirienė, V. Čepienė, P. Kalvaitienė, L. Kiliulienė, D. Zikienė. Antroje eilėje: G. Treinienė, V. Hodges, S. Šatienė, I. Nenortienė, A. Dabrilienė, B. Skabeikienė. Trečioje eilėje: L. Dumčiuvienė, B. Banaitienė, S. Subatienė, D. Kazakaitienė, G. Budreckienė. Trūksta: I. Veitienės, L. Švarcaitės-Kormos, B. Karosienės, G. Danasienės ir R. Simonaitienės.

sprendžiami ir Laisvės Varpas reikalai.

SENIAUSIA RADIJO PROGRAMA

Seniausia lietuvių radijo programa Naujojoje Anglijoje iš stoties WLYN, 1360 banga AM, veikia sekmadieniais nuo 8 iki 8:30 val. ryte — perduodama vėliausių, pasaulinių žinių santrauką ir komentarai, muzika, dainos ir Magdūtės pasaka. Šią programą veda Steponas ir Valentina Minkai. Biznio reikalais kreiptis į Baltic Florists — gėlių bei dovanų krautuvę, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127. Telefonas 268-0489. Ten pat gaunama Dirva ir didelis parinkimas lietuviškų knygų, ir lietuviškų dovanų.

TARPTAUTINĖ MUGĖ BOSTONE

Bostono Tarptautinis Institutas ruošia kasmet didelę mugę. Joje kviečiami dalyvauti įvairių tautybių atstovai, turį kūrėjų būdinę parodą arba užpildyti meninę programą. Tautybių mugė dažniausiai tęsiasi beveik savaitę laiko ir ją aplanko daug bostoniškų. Lietuviams mugėje kasmet atstovauja Bostono tautinių šokių grupė vadovaujama O. Ivaškienės, išstatomi įvairūs rankdarbiai, gaminiai lietuviški valgiai, kurie taip pat ir pardavinėjami.

Šiais metais mugė vyko nuo lapkričio mėn. 11 d. iki 15 d. Commonwealth Pier parodo patalpose. Be kitų, prie lietuvių atstovavimo mugėje daug kuo prisidėjo ir židinietės. Vyr. skaučių "Židinio" pirmininkės G. Treinienės pastangomis buvo nemokamai mugėje vieta, kur židietės su dideliu pasisekimu demonstravo kiaušinių marginimą ir platino gražiai paruoštą informaciją apie kiaušinių dažymą ir velykinius lietuvių papročius. Marginimu besi-

domintiems žiūrovams buvo leista ir patiems nusimarginti Velykų margutį.

Židinietės savo tarpe jau turi ne vieną gabią marginotoją. Pasikeisdamos marginimo meną mugėje demonstravo G. Treinienė, I. Nenortienė, A. Dabrilienė ir J. Aukštikalnienė. Taip G. Treinienėi vadovaujant buvo numarginti virš 30 tuzinų kiaušinių. (kn)

PUTNAM

ALKOS MUZIEJUS PLEČIA VEIKLĄ

Alkos — Amerikos Lietuvių Kultūros Archyvas direktorato valdyba sukvietė narių ir kviestinių bei svečių pasitarimą gruodžio 12 d., Alkos patalpose. Alka randasi Putname, šalia Marijos Nekalto Prasidėjimo seselių vienuolyno. Dalyvaus direktorato nariai: dr. vet. A. Stankaitis, ses. Augusta Sereikytė, dr. A. Matukas, A. Mažiulis, J. Vembrė, kuratorius kun. R. Krauskas ir dr. J. Kriaučiūnas. Kviestiniai ir svečiai buvo: prof. kun. A. Liūima — Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos pirm., iš Romos, kun. S. Yla, prof. Č. Masaitis, doc. A. Vasaitis, prof. M. Avietėnaitė, L. Mockienė, ses. Margarita Bareikaitė, dr. A. Valiūškis, R. Taunienė ir O. Stankaitienė.

Dr. Stankaitis pasitarimą pradėjo ir jam vadovavo.

Pranešimą apie Alkoje įvykdytus darbus padarė dr. Kriaučiūnas.

Svarbiausias šio pasitarimo sušaukimo tikslas: parinkti Alkos spausdinių ir vertybių katalogavimo sistemą. Reikalą referavo dr. J. Kriaučiūnas, pranešdamas, kad direktoratas jau ilgą laiką tariasi su spausdinių katalogavimą žinančiais, nes katalogavimas metais trunkantis ir brangus darbas. Šiame pasitarime dalyvauja bent 3 asmenys, tą reikalą žiną: Laima

Mockienė, prof. M. Avietėnaitė ir A. Mažiulis.

L. Mockienė tuo reikalu pasisakė. Ji siūlė, kaip ir anksčiau, Alkos spausdinių katalogavimą įjungti į kompiuterinę katalogavimo sistemą, per Online Computer Library Center. Tokiu būdu Alka turės ryšių su Amerikos bibliotekomis, taps žinoma, galės gauti jau kitur už kataloguotų lietuviškų knygų korteles ir kainą galbūt bus prieinamiausia. Ir tai vienos knygos užkatalogavimas kainuos apie 3 dol., neskaitant knygos katalogavimui paruošiamo darbo, gautų kortelių sudėjimui į katalogus ir reikiamos medžiagos įsigijimui. Paruošiamieji darbai galima atlikti talkos būdu. Kitaip kataloguojant, neišeitų pigiau ir Alka liktų nežinoma. Šitokiam katalogavimui ji pažadėjo savo pagalbą.

Po kai kurių pasiaiškinimų, ši sistema, tiek katalogavimą žinančių, tiek kitų pasitarimo dalyvių, priimta ir direktoratas ją vykdys.

Išdininkas J. Vembrė pranešė, kad Alkos rėmėjai ligi šiol suaukojo 165 tūkstančius dol. Pora mecenatų yra aukoję po 10 tūkstančių, keletas po 5 ar daugiau, kiti po mažiau, nuo 1 ligi 5000 dol. Visos sąskaitos apmokėtos ir kasoje likę dar keletas tūkstančių. Alkos rėmėjams išsiuntinėta švenčių sveikinimai ir kvietimas remti Alką toliau, ypač pradedant brangų katalogavimo darbą.

Einamuose reikaluose iškelta: 1. Pasistengti apsaugoti Alką nuo vandalizmo, įtaisyti apsaugas langams ir kai kuriuos visai užmūryti, ir 2. Kviesti ar samdyti žmogų, kuris kasdien aplankyti ir prižiūrėti pastatus ir aplinką, gal net mažus pataisymus padaryti. Tie dalykai pavesta direktorato valdybai spręsti.

Susirinkimas baigtas padėka visiems dalyviams, ypač prof. kun. Liūimui ir L. Mockienei. J. Kr.

Bostono židiniečių valdyba. Iš kairės: Birutė Skabeikienė, pirm. Genė Treinienė ir Vida Sužiedėlienė.

SENO ŽEMAIČIO ATSIMINIMAI (1)

IŠ TELŠIŲ Į KAUKAZĄ...

Prieš keletą metų Australijoje miręs žemaitis Domas Burneikis paliko pluoštą atsiminimų iš savo jaunystės dienų Lietuvoje ir Rusijoje, kurie baigiasi Nepriklausomos Lietuvos atkūrimu.

Šių atsiminimų pradžia buvo spausdinta "Europos Lietuvoje". Dirva gavusi pilną atsiminimų rankraštį, tęsia spausdinimą, tikėdama, kad skaitytojams jie bus įdomūs.

Negavęs iš dėdės paramos ir dėl to netekęs vilties, kad galėsčiau išvažiuoti į Italiją ir įstoti į saleziečių kunigų seminariją, ligi rudens pasilikau sesers namuose, pas svainį Jurkų. Per tą laiką būčiau galėjęs dar kiek ir pasimokyti, bet apylinkėje nebuvo nė vieno šviesesnio žmogaus, kuris būtų galėjęs man padėti. Tegalėjau tik pats pagilinti žinias, skaitydamas knygas. Daugiausia gelbėjau svainiui laukų darbus dirbti. Kartais ištrūkdavau ir į šalį, užsidirbti vieno kito rublio. Taip ir ruduo atėjo, kada reikėjo stoti į priėmimo komisiją Telšiuose.

Naujų priėmimas vyko, rodos, tuose pačiuose namuose kur 1934 metais buvo Apygardos Žemės Tvarkytojo įstaiga, o vėliau - šaulių namai. Prie durų - prie jų ant laiptų stovėjo urednikas su sąrašu - būriavomės kelios dešimtys jaunų žemaitėlių. Mūsų tarpe nebuvo matyti nė vieno žydo, nors ano meto Telšių apskrityje gyveno jų keliolika tūkstančių.

Urednikas iššaukia po vieną ir iššauktasis dingsta už durų. 'Dominik Burneikol' - pagaliau susunka jis. Aš tyliu, nes mano gimimo metrikose užrašyta 'Adam Burneikis'. Jam dar kartą pakartojus, kažkas iš būrio nurodė į mane.

- 'Kodėl neatsiliepi, kad šaukiu?' - klausia urednikas.

'Kad ne mane šauki' - atsakau ir paduoju jam metriką. Paskaitęs jis įbėga į vidų.

- 'Adam Burneikis!' - sušunka grįžęs. Apsidžiaugiu, kad nors tiek laimėjau - ištaisė pavardę. Bet tai buvo tik tam kartui.

Sveikatą tikrino jaunas gydytojas (lietuvis), moterišku veidu. Labai ilgai tikrino.

- 'Ar sveikas?' - pagaliau paklausė.

- 'Sveikas' - atsakiau.

Daktaras savo išvadą pasakė komisijai, jos pirmininkas sušuko 'Goden!', raštininkas užrašė ir pranešė, kad esu skiriamas į leibsgvardijos grenadierų diviziją Kaukaze, Tiflise. Kažkodėl apsidžiaugiau, kad į Kaukazą, o ne kur kitur. Kaukaze buvo tarnavęs brolis Juozas kažkuriame raitelių pulke. Penkerius metus jis ten išvargė. Grįžęs nustebo radęs dar vieną mažą brolių. Vadinasi, buvau dar negimęs kai ji išvežė į tą tolimą šalį. Dabar, kai mane ten veža, jo jau nebėr gyvųjų tarpe.

Gavau mėnesį atostogų. Kaip gi su tuo mano vardu, kad metrikose Adomas, o gyvenime Dominikas? Motina norėjo turėti sūnų Dominiką ir taip buvę kūmams pasakyta. Bet - ar kūmai buvo per daug nugėrę, ar nesuprato - jie parvežė motinai sūnų ir tryliktąjį vaiką Adomą, o ne Dominiką. Tačiau motina neva-

dino manęs Adomu. Kai išaugau, gerbdamas savo motinos atminimą - nors tie abu vardai man nepatiko - pasilikau prie jos mėgiamojo. Tik iš Dominiko pasidariau Domas.

Pagalčiau žemaičių berniškai vėl susirinko į Telšių miestą, tik jau nebetokie 'mandrūs', kaip prieš mėnesį. Tada, kepurės nukreipę ant šonų ar kaip pakliuvo, vaišėjo didžiąją gatvę būriais susikibę, gąsdindami žydus, sutiktas mergaites ir dainuodami 'Telšium miests brukavots, ašarėlėm išmāzgot's'. Žinoma, ir kitokių dainų buvo girdėti tada. Dabar daugumas buvo tylūs. Retas bežiobteldavė kokį dainos posmelį. Daugelis buvo išvargę, atėję pėsti nuo Kretingos, Darbėnų, Grušlaukės, Kulių ir kitų vietovių. Tik jų turtelių - menkas dėžutės - ūkininkai, susidėję po arklių, atvežė, o patiems jiems nebuvo vietos vežime.

Dabar mus jau tvarkė šautuvais ginkluoti kareiviai-masoliai. Tatai mus visus slėgtė slėgė, ypač jog turbūt 95% visai nemokėjo rusų kalbos.

Anksti rytą susirinkome į valgyklą, kuri buvo ant Masčio kranto ties Luokės gatve ir Vilniaus kalneliu. Ta valgykla buvo sena daržinė, be grindų. Tik, tur būt tam kartui, čia buvo sustatyti ilgi stalai ir aplink juos siauri suolai. Čia mums išdavė po tris svarus ruginės duonos, po du gabaliukus cukraus ir po 20 kapeikų vietoje pietų. Arbatos galėjome gerti kiek norėjome. Besiruošiant gerti arbatą, įvyko incidentas tarp kuliškio žemaičio ir maskolios virėjo. Virėjas kažką pasakė kuliškiui, o šis - 'Pabučiuok tu man į s...'. Atrodo, kad ruselis jau buvo girdėjęs tokius žodžius ir žinojo ką jie reiškia, nes tuojau sugniaužęs kumsčius šoko pirmyn. Eidamas su puodeliu arbatos, pataikiau kaip tik tarp jo kuliškio žemaičio, kol dar peštynės nebuvo prasidėjusios.

- 'Ką, ar tu nori su mumis muštis, su visu šimtu?' - paklausiau. Ruskelis nuleido kumsčius ir suglumęs nuėjo niurzgėdamas prie savo katilų. Tada visuose kampuose pratrūko juokas.

- 'Sutvarkyti maskolių!' - sušuko muzikantas Jonušas nuo Zidikų ir, sviedęs į kampą tuščią pusbonkę, sudribo ant suolo.

Pusryčius baigus, vyresnysis puskarininkis mus sustatė po keturis ir nuvedė į Kalno gatvę, kur buvo didoka aikštė, vėliau paversta Goeldneriaus sodneliu. Čia mus išrikiavo prieš iš lentų sukaltą sakyklą. Pamanėme, kad ateis kunigas mūsų, išvykstančių į tolimą ša-

lį, palaiminti ir ta proga pasakys pamokslą. Bet atėjo tas pats pulkininkas, kuris pirminkavo priėmimo komisijai. Jis pasisveikino su mumis kariškai, bet mes dar nežinojome ką atsakyti ir dėl to 99.9% tylėjome. Palikęs savo palydą pulkininkas įlipo į sakyklą ir prabilo maždaug taip: Jūs, rebiata (jaunuoliai), esate laimingi, būdami pašaukti tarnauti carui ir tėvynei...

- 'Snekėk žemaitiškai!' - garsiai šuktelėjo salantiškis Zvinklys.

Kalbėtojas valandėlę patylėjo, gal Zvinklio pastabą išgirdęs, o gal norėdamas parinkti svaresnių žodžių savo kalbai.

- 'Tu, pasišiaušėli, tylėk! dar bėdos mums pridarysi!' - tyliai sudraudė grušlaukiškis siuvėjas Kuprys.

- 'Baikas! Mes dabar esame ciesaoriaus služmelninkai, ko bijoti?' - atsikalba Zvinklys.

- 'Kas ten kalbasi?' - paklausė priėjęs puskarininkis.

O mes tik tylime ir žiūrime į kalbėtoją. Dar kiek pakalbėjęs, pulkininkas palinkėjo mums laimingos kelionės ir, sušukęs - 'Marš na službu za caria i atečestvol', nulipo žemyn.

Vėl mus surikiavo po keturis ir pastatė už gaisrininkų orkestrą, kurį suorganizavo vaitininkas Goeldneris, o tarp orkestrą ir mūsų atsistojo pulkininkas su savo palydovais.

Orkestras sutrenkė maršą ir mūsų 'laimingųjų' žemaičių jaunuolių kolona pajudėjo žemyn į turgaus aikštę (dabar Tarybų). Šalia manęsėjo broliai - Jonas ir Kazys (dabar jau abu mirę). Ir gretimais eidami, šitaip mus lydėjo žemaičiai miestiečiai, kartu su kaimiečiais, kurie atvežė savo sūnus, kaimynus, ar šiaip tuo metu buvo mieste. Palydovų tarpe daugiausiai jaunų moterų. Vienos eina ašarodamos, kitos liūdnos ir tylios, o dar kitos kalbasi ir neatsikalba su savaisiais. Manęs nė viena moteris nelydėjo. Sesuo norėjo lydėti, bet negalėjo palikti mažų vaikų.

Pasiekus cerkvę - Vilniaus kalnelį, orkestras ir rusai palydovai su pulkininku priešakyje pasitraukė į šalį ir sustoję praleido mus. Orkestras sugrojo maršą, o kariškiai laikė rankas pridėję prie kepurų.

Ties Luokės kelio pradžia brolis Jonas išsitraukė iš kišenės pusbonkę ir trenkė delnu į dugną. Kamsčiui iššokus, pirma pats nugėrė, paskui padavė man, o aš broliui Kaziui. Išbaigę atsisveikinom išsibučiuodami - su Jonu iki 1918 m. rudens, o su Kaziu ant visados... Pasidarė labai graudu...

Stojom į savo gretą ir žygiovome Viešvėnų link, dešimties ginkluotų kareivių lydimi ir vyresniojo puskarininkio vedami. Nakvynė mums skirta Kuršenuose, taigi tenka tą dieną nueiti mažiausiai penkiasdešimt kilometrų.

Už Rainių miškelio, ties Mastupiu, vienas karys buvo nuverstas į griovį. Laimei -

griovys sausas ir išlipęs iš griovio jis sodriai išsikeikė. Puskarininkis sustabdė koloną ir gana protingai į mus prakalbėjo.

- 'Būsime ir jūs kariai, gal kada ir jums teks lydėti tokius pat naujokus. Būkite išmintingi, daugiau taip nebedarykite' - baigė jis.

Daugiau niekas ir nebemėgino kurį nors kitą nuversti į griovį. O ir nuovargis šiek tiek išminties pridėjo. Einant pro Gargždėles vėjinį malūną, kuris yra tuojau už Viešvėnų, prie Viešvėnų-Luokės kelio ant žymios aukštos, nuo kurios atsiveria tolimi ir gražūs reginiai, prisiminiau vargą su malūno sparnų atsukimu prieš vėją. Tai buvo prieš penkerius metus, kai tarnavau Burniuose, pas ponytelę Razvadauskienę. Kartą, pritrūkus duonmilčių, ant greitųjų prisipyliau du maišus grūdų ir atsi-vežiau į tą malūną. Buvo jau apie pavakarius. Malūne nieko daugiau neradau, tad savo grūdus tuojau pat ir suverčiau į kašę (dėžę). Malūnas sukosi galingai, girtos net užia. Bet greitai girtų sukimas išmė mažėti ir netrukus visai sustojė. Malūnininkas, rudabarzdus vokiečių, kūliais nusirito žemyn žiūrėti, kas atsitiko. Iš apačios jis ėmė šaukti, kad ir aš nulipčiau padėti jam sparnus pasukti į vėją, kuris staiga persimetė į priešingą pusę. Mėginame sukti, bet kažkur ten aukštai, rodos, yra užkliuvę ir mudu negalime nė pajudinti. 'Donner Wetter!' - keikiasi vokiečių, bet nuo to sparnai nepasisuka.

- 'Aš bėgs, pateps' - sako malūnininkas ir risčiom bėga laiptais aukštyn, o paskui greitai žemyn ritasi. Dabar vėl mėginame sukti, bet vos tik pajudinti tegalime, mažai tepadėjo ir tepalas. Malūnininkas nepaprastai nervuojasi, bėgioja, vėl čiumpa už karčių, bet malūno kepurė nejudė.

- 'Aš atvesiu kumelę' - pasiūlau jam.

- 'Ar ans nebiji?'
- 'Ne, gali iš armotos šautil' Prikabinu savo senelę bėrąją. Si timptelėjo ir sparnai išlėto ėmė suktis į ten, iš kur pučia vėjas. Malūnininkas linksmas tuojau prisistatė:

- 'Maladec du!' - sako vokiečių tapšnodamas man per petį.

- 'Ne aš, o mano bėroji ...'

Upynoje sustojome vienai valandai poilsio ir pasistiprinti, kuo kas dar turėjo savo terbelę. Apsistojome prieš švartutį, gelsvai dažytą namelį, kaip paprastai - su langinėmis ir su širdelių pavidalo skylutėmis jose. Už dailios tvorelės, daržely, jurginai ir kitos gėlės jau buvo nušalę, pajuodę jų lapeliai gailiai sviro žemyn. Tik rūtos dar gyvai tebežalavo. Viduje, prie atvirų langų, siuvo trys jaunos merginos. Grušlaukiškis siuvėjas Kuprys bematant prisistatė prie vyresniosios, kuri ir buvo čia šeimininkė. Tuojau su ja užvedė kalbą apie drabužių siuvimą, nes jis siuvis ir moterims. Vieno luomo ar amato žmonės greičiau suartėja, suranda bendrą kalbą ir susidraugauja.

- 'Burneiki, einam pas tas siuvėjas' - pasiūlo Zubė nuo Mosėdžio.

Viena siuvėjų, sėdėjusi ar-

čiau lango, susidomėjo mano pavarde.

- 'Vienas Burneikis iš tamsų pusės buvo apsižienijęs su mano ciocia Pašatrijos sodoje. Bet greitai mirė. Gal tamsta pažinojai?' - paklausė siuvėja, kurią vadino Elena.

- 'Labai gerai pažinojau. Tai mano tėvas.'

- 'Tamstos tėvas?' - nustebo ji.

- 'Taip.'

Siuvėja pakilo ir išėjo. Po valandėlės ji grįžo su kita moterimi ir sustojė prieš mane.

- 'Ar pažįsti?' - paklausė siuvėja.

Moters veido bruožai kažkur matyti, bet niekaip negaliu prisiminti nei kur, nei kada. Moteris stovi ir žiūri į mane. Jos lūpos virpa, rodos nori kažką sakyti, bet nesusigauoda.

- 'Ar tata Untona Burneikio sūnus?' - paklausia ji pagaliau.

Dabar pažinau. Tai trančioji Marikė, pamotės sesuo.

- 'Taip, teta Marikė'.

Marikė susijaudino iki ašarų.

- 'O, Viešpatie, Viešpatie! Ir kas galėjo tikėtis, kad šiandien sutiksiu tamstą Upynoje? Nė sapnuoti nespėdavau ...'

- 'Kalns su kalnu besusitinka, o žmogus su žmogum juoba' - isiterpė Zubė.

Tiek daug prisiminimų sukilo. Ji norėjo daug ką man papasakoti, bet mūsų laikas baigėsi. Tik spėjo pasipasakoti, kad liko senmerge ir gyvena su seserim (mano pamote), kai už lango sušuko puskarininkis - 'stanovisl'.

Mes sujudome išeiti. Tuo metu Elena įėjo su krepšiu obuolių. Puikių, grafenšteinų! Ji prašė paimti juos kelionėn. Mes nesiraginome, nes tai buvo tikra dangaus dovana. Prisikimšome kišenes ir višur kur tik galėjome išprausti. Atsisveikinę kaip su geriausiais giminėmis, bėgome į rikiuotę.

- 'Aš dar šį vakarą parnešiu seseriai tamstos uklonus!' - šaukė teta Marikė jau mums pradėjus judėti.

Mūsų eilėse pakilo kelios dešimtys rankų ir suplasnojo virš mūsų galvų. Moterys, vaikai ir vienas kitas vyras palydėjo mus, stovėdami prie savo namų durų. Kai kurios moterys šluostėsi akis. Gal kas joms į akį įkrito, o gal ir ašara išriedėjo...

- 'Viešpatie, ir kur tata tuos mūsų vaikius išveda?' - kalba pati su savimi garsiai senyva moteris, mums praeinant pro jos mažą namelį, stovintį arti kelio.

Kuršenus pasiekėme jau temstant. Nakvynę radome jau paruoštą alinėje, prie turgaus aikštės kampiniame name, kaip ir dera būsimiems rusų kariams. Čia buvo paklotas mums ant grindų švartutis ruginių šiaudų patalas.

- 'Tas ruskis geras gaspadorius. Matyk, tokį kelią ėjusiems neužmiršo pakreikti šiaudų, kaip mūsų žemaitėlis savo arkliams' - gyrė rusų židikiškis muzikantas Jonušas, taisydamas sau gultą.

- 'Aš jums, vyra, sakau - jėgu mumis taip ir toliau rūpintis, tai nepadvėsime, nebijokit' - metė bosu iš kampo Zvinklys.

- 'Mergos! - sušuko kažkas. Ikišęs galvą iš lauko.

Sokome pasižiūrėti - kas čia per mergos? O jų, pasirodo,

Iš Telsių į Kaukazą...

(Atkelta iš 10 ps1.)

tieki daug, kad mes pasijuto-
me besą tikrame moterų apgu-
lime. Vienos, tokios drąsios ir
akiplėškos, čiumpa už rankų
mūsų bernelius ir tempia kur
tamsiau; kitos saldžiai vilioja
nueiti su jomis pas tėvelius, ar
pas jų mamą. Buvo ir tokių,
kurios atėjo čia smalsumo ve-
damos, pasižiūrėti vaikių, iš-
vežamų į maskoliją. Tos sto-
vėjo atstu ir vengė įsitraukti į
kalbas, net ir sveikinamos.

- 'Vyra, astražne su tom
mergom, apvogs tos rup...' -
ispėjo mūsų Zvinklys.

Gal Zvinklio išpėjimas, o
gal ir tai, kad vyresnysis įsakė
kareiviams išvaikyti smalsuo-
les, apsaugojo vaikus nuo
moterų vilionių. Tačiau du
pakliuvo - vienas vevirženiškis
kitas nuo Laukžemės. Abu
grįžo apyaušriu ir tylūs kaip
žemė. Net ir į aštrias draugų
pašaipas neatsakinėjo. Taip
ir nepaaiškėjo, kaip jiems ten
sekėsi.

Kitą rytą pakėlė mus anksti
Vėl apdalijo 20 kap. pietų są-
skaiton, nes karštų pietų ir šian
dien nebūsią. Už 20 kap.,
kiek pamenu, galėjai nusipirkti
svarą mėsos ir svarą duonos,
arba 20 kiaušinių. Paprasčiau
si pietūs kainavo 30 kap.

Stotyje radome jau mums
paduotą traukinį. Ant vago-
nų buvo užrašyta: aštuoni ark-
liai arba trisdešimt du kariai.

- 'Ar aš jums nesakiau, kad
ruskis geras gaspadorius, ons
žino, jį žemaičiai myli ark-
lius' - vėl giria rusą Jonušas.

Juo toliau, tuo mes daromės
drausmingesni. Greitai susi-
darėme savo partijas ir užė-
mėme vietas kiekviename va-
gono gale po šešioliką vyrų: aš
tuoni žemai ir aštuoni aukštai.
Savo dėžutes, kurias atvežė
pastotės, sudėjome į vidurį
apie geležinę, šaltą krosnelę.
Dar mums nereikia, kad ji
būtų šilta: trisdešimt du būsi-
mieji kariai kol kas pajėgiame
išildyti, o dar ir miela rudens
saulutė padeda dieną.

Susėdę ar sustoję atvirose
duryse, su liūdesiu sekame pa-
liekamas gražias tėviškes sody-
bas, laukus, miškelius, dides-
nes ar mažesnes medžių grupes.
Kitur ilgos medžių ir krū-
mų juostos vingiuoja per šio
krašto lygius laukus. Tai upe-
lių suvilijoti ir jų krantus juod-
alksniai, alksniai ar karklynai
Zmonės vienur-kitur aria
dirvas, grėbsto bulbienas, su-
renka linus nuo dirvonų. Visi
dirba neskubėdami. Tai juk
rudens darbai, ne vasarvydžio
Daugeliui mūsų nebebuvo
lemta pamatyti šių vietovaiz-
džių. Karas ir revoliucija pa-
siėmė kaip aukas.

Vilnius. Kad esame Vilniu-
je, patyrėme anksti rytą, iššo-
kė iš vagonų į bėgių raizgyną.
Mūsų traukinys stovėjo atsar-
giniuose bėgiuose, toli nuo sto-
ties. Iš čia nedaug Vilniaus
tematėme. Aplink dūlavo
aukštumos, apaugusios egly-
nais, kurie dabar jau buvo ma-
žuma apsnigti. Na, ir dar ke-
letas fabrių kaminų. Keistai
Prieš dvidešimt keturias valan-
das palikome šiltą ir malonų
rudeni, o čia jau tikra žiema,
nors sniego ir nedaug.

Davė mums ir kuro, nes pa-
čių šilumos nebeužteko. Pus-
karininkis pranešė, kad dvy-

likta valandą pietus gausime
Kijeve, todėl ir 20 kap. nebe-
gavome. Juo tolyn į pietus va-
žiavome, juo stiprėjo šaltis ir
daugėjo sniego.

Kijevą pasiekėme nakties
dvylikta. Vadovas įsakė lipti
lauk iš šiltų vagonų ir eiti pie-
tauti už poros kilometrų į ka-
reivines. O šaltis smarkiai
sustiprėjo - vos vagonų duris
pradarius, čiumpa už nosies.

Nieko pikta negalvodami,
bet stačiai tingėdami eiti
tokiu šalčiu ir dar taip toli, nu-
tarėme atsisakyti nuo pietų.
Tokių atsirado du žemaičių
vagonai. Bet ėmė mus keikti
ir gąsdinti. Prie gąsdintojų
prisidėjo vienas žemaičių va-
gonas, suvalkiečiai su aukštai-
čiais ir kiti, kuriuos prikabino
kažkurioje stotyje mums be-
miegant. Dalis susvyravo ir
mūsiškių, bet - energingesnių
užpulti ir sugėdinti - pasiliko.

- 'Baikas, vyra' - sako Zvink-
lys būkštaujantiems, kad gali-
me būti nubausti, jei neisime.

- 'Ja tebie dam boiki!' - su-
šuko vyresnysis puskarininkis
iškėlęs kumštį, bet - daugiau
nieko nesakęs - išvedė norin-
čius pietų. Kai pietautojai iš-
žygiavo, mes užsidarėme du-
ris ir sumigome.

Po poros ar trejeto valandų
rusai palydovai atidarė duris
ir iš milinių skvernų suvertė
mums mėsos gabalus stačiai
ant nešvarių grindų. Tai mū-
sų vakarienių dalis. Kopūstų,
kurie buvę tokie skanūs ir rie-
būs, negalėję parnešti. O jau
keikia mus, kaip tik rusas ga-
lil! Mėsa dar šilta ir kvepia tik-
rai skaniais kopūstais, bet da-
bar jau per vėlu. Griebiam
mėsą nuo grindų, nusivalome
ir mėginame. Skani - ir dideli
gabalai. Nei tokios geros mėsos,
nei tokių didelių gabalų
beveik per dešimtį metų nebe-
gavau.

Auštant traukinys pajudėjo
Juodosios jūros link, į Odesą.
Su kiekviena nuvažiuota va-
landa žiema mažėjo ir šaltis
silpnėjo. Vėl keista: žemai-
čiuose palikome žalią rudeni -
Vilniuje radome žiemos pra-
džią; Kijeve buvo tikra žiema
su giliu sniegu ir speigu - o da-
bar vėl pavasarėja.

Vėlai vakare mūsų arklinis
traukinys sutojo Odesoje, kaip
paprastai, atsarginiuose bė-
giuose.

- 'Rupūžės! Galėtų bent
kartą pajezdą pastatyti prie
stoncijų, nors žmonių galėtu-
me pamatyti!' - širšta siuvėjas
Kuprys, pamatęs tik bėgius.

Iš tikrųjų mūsų traukinio
nė vieno karto ir niekur ne-
pastatė arčiau stoties. Mažes-
nes stotis pravažiavome
nesustoje.

Siandien niekas nebestrei-
kavo. Visi klusniai išsirikiavo-
me po keturis ir, vietinės igu-
los puskarininkio vedami, iš-
žygiavome ieškoti pietų. Išve-
dė mus į plačią gatvę, kuri ėjo
iš stoties į miesto centrą. Dar
prekilangiai tebebuvo apšvie-
ti, dėl to ir gatvė buvo pakan-
kamai šviesi. Gatvės ap-
šviesti lempų nebuvo, tik tos
mažos žibalinės lempelės prie
kiekvienų namų, įstatyto į
tam tikrus žibintus, pritvir-
tintus prie sienų su namo nu-
meriu ir gatvės pavadinimu.

Atvedę prie kažin kokių ka-

reivinių, greičiausia jūrinin-
kų, suvarė mus į rūsi. Čia bu-
vo švari ir didelė patalpa. Per
visą tos patalpos ilgį buvo su-
statyti vidury stalai. Gavome
po pusę varinio dubenio ne-
blogų kopūstų ir po gabalą
mėsos. Pagal nuomonę tų, ku-
rie Kijeve valgė, čia kopūstai
žymiai liesesni ir mėsos gaba-
lai mažesni, ir mėsa blogesnė.
Mums, kurie ten nėjome, ko-
pūstai buvo geri. Valgėme at-
sistoje, kaip ir dera kariams:
būti visada pasiruošusiems pa-
vojų sukikti. Baigę pietauti,
gavome po kepaliuką keistai
baltos duonos. Skani ji nebu-
vo, bet valgyti galėjai. Iš ko-
kio javo ta duona pagaminta,
nesužinėjome. Vieni sakė, kad
iš kukurūzų, kiti - kad iš gri-
kių. Kukurūzinė tikrai ji ne-
buvo.

Anksti rytą išvedė mus į uos-
tą plačią gatvę, kuri baigėsi
nusileisdama per visą plotį pla-
čiais laiptais prie krantinės.

Tuoju pat mus sulaipino į
laivą, kuris mūsų jau laukė
prie krantinės. Laivo vardas,
rodos, 'Cherson'.

Kariams skirtose patalpose
lovos buvo keturių aukštų, pa-
gamintos iš apvalinių gele-
žies virbalų. Pirmieji puolė
užimti lovas kur aukščiau.
Mes trys - Zubė, Sakinis ir aš -
nusileidome žemyn į arklidę.
Radome visas pravarines tuš-
čias ir švariais šiaudais pa-
kreiktas. Gavę vyresniojo jū-
rininkio sutikimą, čia ir įsikū-
rėme.

Stiprokai kvepėjo arklių pra-
kaitu ir mėslu, bet tie kvapai
mūsų nebaidė. Mūsų pavyz-
džiu pasekė dar šeši žemai-
čiai: Zvinklys, Kuprys, Zel-
vys, Jonušas ir dar du, kurių
pavardžių nepamenu. Susi-
tvarkėme po tris kiekvienoje
vieno arklio patalpoje. Buvo
čia labai ramu ir gera. Naktį
pakilo smarkus vėjas ir ėmė
laivą stipriai siūbuoti į šonus,
bet mes savo arklidėse mažai
tai tejutome. Bet visai kitas
vaizdas buvo aukštai, tose ge-
ležinėse lovose. Pamatę kas
ten darėsi, kaip atrodė rytą lo-
vos ir patys jų inamiai, pasi-
jutome laimingi, kad pasirin-
kome arklių tvartą, o ne žmo-
nių lovas.

Diena jūra visai nurimo.
Laivą lydėjo, visaip žaisdami,
delfinų būriai. Laivo ar kokio
plėšiko išgąsdintos žuvys kilo
spiečiais, tarsi kurapkų šeimos
rudeni.

- 'Vyra, jei mėsos šmotai
taip mažės, tai pulke bematy-

amber studios, inc.

505 East 185 Street;
Euclid, Ohio 44119
Tel. 531-3500

Foto ir paveikslų įrėmavimas. Originalūs paveikslai, grafika, droži-
niai, gintaras, keramika ir... Gauta nauji grafikos darbai iš Vytauto
Igno ir Giedrės Žumbakienės bei kitų menininkų.

Galerija atidaryta pirmadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 6 val.
vak., antradieniais, ketvirtadieniais nuo 12 iki 9 val. vak. ir šeštadieniais
nuo 10 iki 6 val. vak. Uždaryta trečiadieniais.

Rimas Laniauskas, prezidentas

Antanas Kalvaitis, viceprezidentas

sime mums duodamus šmote-
lius tik per spaktylą' - nuspren-
dė Zubė, pietus pavalgęs lai-
ve. Spaktylos nereikėjo pa-
matyti kario mėsos daviniui
pulke, bet ji sumažėjo iki ma-
žo kšnelio. Kiekvienas karys
turėjo kasdien gauti mėsos be
kaulo po 32 zolotnikus, maž-
daug apie 100 gr., bet nieka-
da tiek neduodavo.

Ketvirtos dienos popietę mū-
sų laivas prisiglaudė prie Ba-
tuminio uosto krantinės. Vos iš
laivo pradėjus lipti, įvyko ma-
žas nesusipratimas. Vadovas
piktai stumtelėjo vieną mūsiš-
kių, kuris vos neįkrito į vande-
nį tarp laivo ir krantinės. Pul-
kininkas - tur būt Batuminio įgu-
los viršininkas, kuris mus suti-
ko ir prižiūrėjo išlaipinimą -
tuoj kumščiu smogė tam pus-
karininkui į krūtinę, kad tas
net susvyravo. Atsilaikęs, ir
dar ranką prie kepurės pridė-
jęs, jis garsiai sušuko: 'Vino-
vat, vaše visoko blagorodije'
(kaltas, jūsų prakilnybe).

- 'Kupry, ieškok siuvėjos!' -
garsiai pasiūlė Zvinklys, išli-
pęs iš laivo.

- 'Tu, pasišiaušėli, tylėkl!
Geriau pasiveizėk, kas čia per
dyvail' - atsikirto Kuprys, ro-
dydamas į pusnuogių vaikų
būrį, ištiestomis rankomis pra-
šančių mūsų 'kapeječkų'. Ju
tarpe buvo mergaitė maždaug
8-10 metų, užsimetusi ant pe-
čių suaugusio vyro sėrmėgą, o
priešakis - kaip mama pagim-
dė. Ji, visiškai nesivaržyda-
ma, ištiesusi ranką eina prie
mūsų ir prašo kepeikėlės. Ka-
riai vaikė juos, bet jie nelabai
paiso.

- 'Tai ne vargšų vaikai. Gal
vieną kitą ir tikrai vargas į gat-
vę išvaro' - kalba mūsų puska-
rininkis.

- 'Tai kodėl jie elgetauja?' -
sakau.

- 'Gal senovės palikimas, o
gal dėl to, kad lengva ir vis
dėlto pelninga.'

Vėliau Tbilisyje gyvenda-
mas patyriau, kad anas pus-
karininkis sakė teisybę. Tbi-
lisyje buvau susidraugavęs su
kurdu Bėgo-Kaso-Ogli nuo Eri-
vanės. Jis sakėsi turįs šimtus
dešimtinų (apie 319 hektarų)
žemės ir apie tris šimtus avių
bei kalakutų ūkį. Lietuvos
ūkio matu matuojant, tikras
dvarininkas. Tuo tarpu jis
pats su dviem mažamečiais sū-
numis gyveno Tbilisyje kaip
'muša', nešiodamas sunkumus
(tokie mušos pernešdavo bal-
dus ir kitus sunkesnius daiktus
iš buto į butą, ar ir šiaip kur.

Ant nugarų turėjo tam tikrus
balnus, kiek panašius į mūsų
kaimiškų sūrius.) Tie du jo
sūnūs, puikūs paaugliai ber-
niukai, vaikščiojo gatvėmis ir į
praeivius tiesė rankas, prašy-
dami 'kapeječkų'.

- 'Kodėl tu leidi savo vai-
kams elgetauti gatvėse?' - pa-
klausiau kartą.

- 'Jie turi užsidirbti sau duo-
ną, o sunkumų nešioti, kaip
aš, jie dar negali, tad ir ren-
kasi gatvėse iš gerų žmonių.'

- 'Bet tai negarbinga, kad

tokio turtingo tėvo vaikai gat-
vėse iš praeivių kaukų kapei-
kėles.'

- 'Kodėl negarbinga? Juk
mano vaikai netraukia iš kiše-
nės. Jei kas nori - tas duoda, o
kas nenori - neduoda. Tiems,
kurie neduoda, vaikai kartais
parodo liežuvį. Bet aš esu už-
draudęs jiems tai daryti. O be
to, jūsų cerkvėse ir gatvėse
taip pat renkami pinigai. Ar
ir tai negarbinga?'

- 'Kad cerkvėse, kaip tu sa-
kai, ir gatvėse renka pinigus -
tai visai kitas dalykas. Yra or-
ganizacijos, kurios atlieka vi-
suomenėje tam tikrus uždavi-
nius.

- 'Mes taip pat esame orga-
nizacija. Sitoje miesto dalyje
yra mūsų dešimt žmonių. Ki-
toje miesto dalyje yra kita de-
šimt ir t.t. Savo dalyje mūsų
'mušų' organizacija aptarnau-
ja tos miesto dalies visuomenę,
už tai tegaudama nedidelį at-
lyginimą. O mūsų vaikai yra
mūsų organizacijos nariai, tad
jie ir renkasi kapeikėles gat-
vėse.

- 'O kiek gi tavo vaikai su-
renka per dieną?' - paklausiau.

- 'Kartais pusrublį, o kai
kada ir tris rublius.'

- 'Ar gali būti, kad tris rub-
lius surinktu per dieną?'

- 'Mes, kurdai, savo drau-
gams nemeluojame!' - atsakė
lyg išidejęs mano draugas.

Kaukazo eilinis žmogus el-
getavimą laikė normaliu rei-
šiniu.

(Bus daugiau)

• OHIO AUTO BODY,
savininkas Jonas Švarcas,
35571 Vine St., Eastlake,
Ohio 44094, sąžiningai ir
gražiai atlieka visus auto-
mobilių taisymo darbus. Iš
nelaimės vietos pašaukius,
automobilį atitepti į savo
dirbtuves ir greitai pataiso.
Skambinkite tel. (216) 942-
8038 ir viskas bus sutvar-
kyta.

IDEOLOGINIŲ ORGANIZACIJŲ ĮNAŠAS Į IŠEIVIJOS KULTŪRINĮ GYVENIMĄ

GRAŽINA GRAŽIENĖ

Korp! Neo-Lithuania priešais žodžiai nurodo gyvenimo kelią:

"Aš priimdamas Neo-Lithuanijos ženklus, iškilmingai ir visu rimtumu pasižadodu, kiek tik tęsėsiu, ruošti ir gyvenimą ir darbą PRO PATRIA, saugoti ir ginti tautinę savo ir savo Tėvynės Lietuvos garbę, visuose darbuose vadovautis tautiniais ir tikišniais doros principais ir laikytis broliško solidarumo su akademijos draugais ir filisteriais.

Tik man, Dieve, padėk."

Iškilmingos sueigos metu, jaunuoliai pasižada savo gyvenime vykdyti aukščiausius tautiškus idealus. Uždedant spalvas, Korp! tiki, kad su jaunatvišku entuziazmu ir pasiaukojimu vykdys priesaiką ir dirbs tautos laisvei.

Prašydami Dievo pagalbos, gerbdami žuvusius ir nukankintus už Lietuvos laisvę, prisimindami garbės narių ir Korp! steigėjų tautinę užsidedimą, mes visi, neolituantai, jungiamės į Korp! pagrindinio tikslo siekimą: Lietuvių tautos didybę, jos garbę bei gėrovę — ugdyti valingą, kilnią bei taurią asmenybę, paremtą lietuviškomis tradicijomis ir krikščioniškos dorovės principais.

Kai Lietuvos Universitete, Kaune, 1922. XI. 11, Valentinas Gustaitis su būreliu tautiškai nusiteikusių studentų, nepalankiose sąlygose, įsteigė Korp! Neo-Lithuania, jie pasirinko ideologines gaires, skelbtas garbingųjų tautos atgimimo vadų.

Štai mūsų XX-to amžiaus didvyriai, Korp! Neo-Lithuania garbės nariai:

Bronius Balutis: Lietuvos diplomatas, ambasadorius, kovotojas už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę;

Dr. Jonas Basanavičius: Lietuvių tautos patriarchas, 1883 m. "Aušros" pradininkas, autorius Lietuvių Tautos Deklaracijos, atstatant nepriklausomą Lietuvos valstybę ir jos signataras;

Jonas Jablonskis: Lietuvių kalbos mylėtojas, mokytojas, kuris nubrėžė lietuvių kalbos gramatikos pagrindus;

Prel. Jonas Mačiulis-Maironis: tautos atgimimo poetas, kėlė Lietuvos gamtos grožį ir jos didingą praeitį;

Prez. Antanas Smetona: pirmasis ir paskutinis Nepriklausomos Lietuvos prezidentas. Jis savo mintimis, pasakulėžiūra, siekimais, troškimais ir visa savo būtybe buvo tautininkas;

Kan. Juozas Tumas-Vaižgantas, pirmasis Korp! dvasios vadas ir pirmasis garbės narys. Apie save jis sa-

ko: — kad dėl tėvynės laisvės jis tapo jos vergu; ir dėl savo tautos teisių jis kovojo ne tik prieš Rusijos carą, bet ir lenkišką bažnyčios autoritetą;

Inž. Petras Vileišis: spausdinto lietuviško žodžio milžinas, iškovojo spaudos laisvę, Vilniuje įkūrė spaustuotę ir leido pirmą dienraštį — VILNIAUS ŽINIAS.

Nestebėtina, kad šie tautos didvyriai, atkuriant nepriklausomą Lietuvos valstybę, uždegė nepaprastą patriotizmo liepsnelę Korp! Neo-Lithuania steigėjus. Korporacija augo, klestėjo ir žydėjo kartu su tauta. Korporacija jungėsi į visų sričių kultūrinį darbą, akcentuodama Tėvynės meilę ir skatino jame korporantų asmeninį išsilavinimą moksle, mene, literatūroje ir gimtojo kalboje.

Fil. dr. Jonas Puzinas rašo, kad anais laikais "Vairas", kurio redaktorius ir leidėjas buvo Antanas Smetona, taip rašė: "Ta mūsų bendroji vaga, kurios negali išsilenkti nė viena srovė... yra lietuvių kultūra, plačiausia to žodžio reikšmė tariant... Mus jungia bendras tautinės kultūros pagrindas, bendra sielos kultūra, auklėjama krikščionybės principais... Literatūra, dailė, mokslas ir publicistika — štai pamatas, ant kurio tegali tarptauti augti mūsų inteligentų sąmonė."

Taip kaip anais Lietuvos valstybės kūrimosi laikais, taip ir šiandien, Korp! Neo-Lithuania, atkurta išėivijoje, puoselėja tautiškus idealus ir reikšmingai veikia. Nuo anų laikų iki mūsų dienų, tie patys priesaikos žodžiai tarti sąmoningo žmogaus įpareigoja jį visą gyvenimą dirbti PRO PATRIA.

TRIAir ištesėti lietuviybės išlaikymo darbe.

Bendroje Korp! veikloje yra ruošiami minėjimai, (iškilmingai yra minima korporacijos ir Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo šventė), motinos — yra gerbiamos šeimos šventėje, literatūros vakaronės (fil. R. Giedraičio-Spalio knygos "Aukšinio saulėlydžio gundymai" sutiktuvės), ir šventės (Naujųjų Metų sutikimas). Korp! taipogi dalyvauja ir palaiko lietuvių visuomenės renginius: koncertus, tautodailės parodas, tautinių šokių šventes, lietuvių operos bei įvairių chorų pasirodymus. Remiame Lietuvių Fondą ir lietuvišką spaudą. Mūsų tautinis bendimas taip pat vystosi sūeigose, suvažiavimuose, ir išvykose, kur jaunesnieji su vyresniais filisteriais dalinasi mintimis paskaitose, diskusijose ir simpoziumuose.

Korporantai yra raginami ne tik jungtis į bendrą organizacijos veiklą, bet ir augti, bręsti ir reikštis bendrame tautiškame darbe, pagal savo sugebėjimus, ambicijas, ir talentus. Korporantų vardai dažnai randasi lietuviškoje spaudoje ne tik dalyvių ar vadovų tarpe ar bendruose lietuviškuose užmojuose, ne tik organizacijos veiklą, bet ir kaip kūrybingi plunksnos puoselėtojai.

Norėčiau paminėti nors keletą kolegų iš vidurinėsios kartos, kurie savo sumanumu ir darbais išskirtinai reiškiasi lietuviškoje veikloje, ir kelia Lietuvos vardą: Ramunė Jurkūnaitė-Vitkienė, dramoje; Algis Budreckis, literatūroje; Uosis Juodvalkis, išgarsėjęs foto-mene; Antanas Smetona, pasaulinio lygio

MATAS & TURNER REALTY

501 E. 185 St. Euclid, Oh. 44119

(216) 486-2530

RITA MATAS - G.R.I.-BROKER

Certified Appraiser

muzikas; Edas Modestas, iškėlęs savo ir korporacijos vardą sporte; Eglė Juodvalkė, poezijoje; Algis Modestas, Korp! Neo-Lithuania orkestro vadovas, lengvoje muzikoje ir daugelis kitų.

Lietuviybės išlaikymo darbas, kultūros puoselėjimas, ir narių lavinimas taipogi yra atliekamas kitų liet. ideologinių organizacijų, bet čia trumpai minėsiu tik dvi: lietuvių skautus ir ateitininkus.

Skautai tarnauja Tėvynei pagal savo obalsį "Dievui, Tėvynei ir Artimui! Šią vasarą Rako stovykloje, skautai suruošė vidurio rajono stovyklą paminėti 25 metų jubiliejų. "Dirvoje" jūrų skautų skautininkas Bronius Juodelis rašo taip: "Per 25 metus čia vėliavų aikštėje kilo mūsų trispalvė tarp kitų vėliavų, skambėjo Lietuvos himnas, ir plaukė į dangų vakaro malda, kad Aukščiausias grąžintų mūsų Tėvynei laisvės dienas."

Išėivijoje, skautų vadovai skiltyse toliau ugdo jaunąjį atžalyną savo programose ir lavina jaunuosius lietuvių visuomenininkų ir kultūrininkų darbui. Jie ruošia: stovyklas Rake ir kitur; tradicines Kaziuko mugės, daile, pamokančias iškylas į gamtą ar įdomias

vietas, kultūrinės vakaronės, minėjimus (Vasario 16, Motinos diena, ir t.t.).

Skautuose irgi yra vidurinėsios kartos iškilių asmenų. Daug jų yra pasižymėję nuoširdžiu visuomenišku darbu (gaila, kad neįmanoma visus paminėti).

Atlikdami įvairius uždavinius su giliu religiniu įsitikinimu ateitininkai, pagal šūkį — visą atnaujinti Kristuje — dirbti Dievui ir Tėvynei. Savo kuopose taip pat plačiai veikia, vykdo jaunimo lavinimo programas, ruošia stovyklas Dainavoje ir kitur, rengia kolektyvus, seminarus ir t.t.

Ar skautai, ar ateitininkai, ar neo-lituantai, nors priklausome įvairiais vardais pavadintoms ideologinėms organizacijoms, bet visi stengiamės savo įnašu prisidėti prie mūsų vyresniosios kartos dirbamą kultūrinį darbą. Kaip matome, mūsų ideologinių organizacijų veikla yra gyva ir vyresnioji karta gali džiaugtis, kad jų pradėtas darbas bus tęsiamas.

Vinco Kudirkos žodžiais tariant: "Jei audrai ištikus verstu stulpą vieną, iš tų kur prilauko jūsų namo sieną, — namas negrius ir jūs iš baimės neišlakstysit, — tik vietoj ano stulpo tą patį dieną, tuoj kitą statysit." Taip ir mes, kaip pavargs vyresnioji karta, ateis pavaduoti vidurinioji, o po jos — vėl jaunesnioji. Mes visi esame Tėvynės Lietuvos vaikai. Mus jungia mūsų lietuviškoji kilmė, gimtoji kalba, tautinės tradicijos, mūsų tautos istorija ir mūsų turtinga tautosaka. Mes visi siekiame laisvės pavergtai tėvynei ir dirbame darbą PRO PATRIA — UŽ TĖVYNĘ!

Baigsiu mūsų tautos dainiaus, Korp! Neo-Lithuania garbės nario, Maironio žodžiais:

Ant išvyniotos vėliavos
Kilniai išrašę: Už Tėvynę!
Rankas sau draugiškai
supynę,
Pirmyn, jaunime
Lietuvos!

Išpūdingai išleista Amerikos Lietuvių Bibliotekos leidyklos knyga, gausiai iliustruota "Lietuviai Sibire", kurią redagavo Juozas Prunskis. Iliustravo Jonas Strungys. Didelio formato, kietais viršeliais, 216 psl. Kaina 20 dol. Knygoje pateikiami keliolikos gyvais išlikusių liudijimai apie kruvinas kančias Sibire. Daug nuotraukų. Gaunama pas platintojus ar leidykloje: Lithuanian Library Press, Inc. 3001 W. 59th St., Chicago, Ill. 60629.

PHILADELPHIJOS LIETUVIŲ NAMAI

REIKALINGI PARAMOS

Po paskutiniojo pasaulinio karo suvažiavę naujieji emigrantai Philadelphiaje rado gana gerai veikiančius kelis pašalpinius klubus. Laiko tekmeje pradėjus mirti senajai kartai, jie vienas po kito sunyko. Ilgiausiai išsilaikė pats didžiausias, šiuo metu vadinamas Lietuvių namais.

Pradėjus silpnėti ir lietuviškoms parapijoms, imta baimintis, kad mūsų kolonija nebeturės didesnių nuosavų patalpų, apie kurias galėtų suktis visuomeninė veikla. Įvairiomis progomis vis buvo keliamas klausimas: kagi daryti su paskutiniu pašalpinio klubu? Atsakymo vis nerasta.

Pagaliau, narių skaičiui ir sukauptam kapitalui labai sumažėjus, o remontas didėjant, klubas atsidūrė prie likvidacijos slenkščio. 1974 m. buvo sudarytas komitetas, vadovaujamas Vytauto Volerto, nuodugniai susipažinti su namų padėtimi ir padaryti vienokią ar kitokią pasiūlymą. Reikalingą išstudijavus, visuotiniame narių susirinkime komitetas rekomendavo namų neparduoti, o tuojau, sukauptus kiek kapitalo, talkos būdu pradėti juos remontuoti. Netrukus buvo sudarytas piniginio vajeaus komitetas, kuriam vadovavo Algimantas Gečys.

Atsiliepiamas į pagalbos šauksmą buvo efektyvų. Gana trumpu laiku už parduotas akcijas surinkta 17,500 dol. ir gauta kiek aukų. Didžiulis savanorių būrys su savais įrankiais vakarais kibosi į namų restauracijos darbus: padidinta scena apatinėje salėje įvesta vėsinimo sistema, m o d ernizuotas prieangis, virtuvė, įruoštas baras, išdažytos abi salės, uždėtas stogas. Beje, neseniai, aktyviai įsijungus Lietuvos Vyčiams, patinėse patalpose buvo iškilmingai atidarytas kultūros centras su didoka biblioteka.

Pamažu Lietuvių namų salėmis pradėjo naudotis vis didesnis svetimtaučių skaičius. Juose ruošiami įvairūs renginiai, minėjimai, sekmadieniais pietus, atliekami svarbesni šeimyniniai susibūrimai. Dar pridėjus pačių namų įvairius renginius, įplaukos, kad ir pamažu, pradėjo didėti. Bet vėl užgriuvo naujos bėdos: prakiuro vandens nutėkėjimo vamzdžiai, sugedo šildymo sistema, čiurlionio salės langai reikalingi kapitalinio remonto. Spėjama, kad minėtų darbų atlikimui reikės apie 17,000 dol. Remontai turi būti atlikti prieš šalčius. Kitu atveju tolimesnė namų egzistencija atsi-

BRONIUS VAŠKAITIS

durs rimtame pavojuje.

Dabartinės darbščios vadovybės pastangomis vėl buvo sudarytas plačios apimties piniginio vajeaus komitetas, kurio branduolį sudaro Alg. Gečys, Vincas Šalčiūnas ir dr. Kazys Gudėnas. Talkininkais buvo pakviesta Charles Cheleden, Edward Wayne, Genovaitė Roman, Ievutė Kazakauskienė, Aniliora Mašalaitienė, Janė Kaulinienė, Bronė Karaškienė, Algis Valius, Hedi Sarcewicz, Rimas Jakas, Aušra Bagdonavičiūtė, Birutė Valašininė, Jonas Stelmokas, Algis Dilba ir Bronius Vaškaitis.

Komitetas, kad ir nepilname sastate, posėdyje smulkiai išdiskutavo piniginio vajeaus reikalus, pasiskirstė, kas ir kiek turės kontaktuoti žmonių pasiūlant jiems pirkti akcija arba prašant aukomis prisidėti prie namų remonto. Pasidžiaugta, kad ir be didelį raginimų akcijų jau parduota už 1000 dol. Posėdyje patirta, kad šiuo metu visų akcijų vertė yra apie 45,000 dol., o namų pardavus, būtų galima gauti apie 250,000 dol. Tokiu būdu investacijoms į Lietuvių namus nėra jokio pavojaus.

Norisi pastebėti, kad šie namai yra svarbūs ne vien dėl to, kad juose dabar gyvai reiškiasi lietuviškas gyvenimas, bet ir todėl, kad jie anais senais laikais kultūrinio, politinio atžvilgiu išsivijęs gyvenime suvaidino labai svarbią rolę. Pasekime šio klubo įdomią 74 m. istoriją.

Dar prieš I-ą pasaulinį karą šiaurės rytų Philadelphiaje buvo susitelkęs gana didelės lietuvių skaičius. (Viso tuo metu šiame mieste gyveno 15,000 mūsų tautiečių). Pradėta steigti įvairius klubus, draugijas. 1902 m. pastatyta nauja bažnyčia ir įkurta šv. Jurgio parapija. Tačiau jos patalpos platesnio masto veiklai buvo permažos.

1907 m. kovo 3 įvyko draugijų valdybu susirinkimas ir buvo įsteigta Lietuvių muzikalinio namo bendrovė (Lithuanian Music Hall Association). Sekančiuose posėdžiuose nutarta statyti gana didelius, su dviem salėmis ir rūsimi, namus. Piniginio vajeaus metu už akcijas surinkta 4,000 dol. Užtraukus didžiulę paskolą, sekančių metų vasarą pradėta statyti savuosius namus, kainavusius 32,000 dol. Turint galvoje ano metų mažus atlyginimus (darbininkas per savaitę uždirbavo 5-8 dol.), tai buvo labai didelė pinigų suma.

1908 m. pabaigoje ant stogo iškėlus pabaigtuvių vainiką ir atlikus vidaus įrengimus, pradėta ruošti iškilmingam namų atidarymui ir juose Naujų Metų sutikimui. Pagal sena lietuvišką paprotį švesta ir džiaugtasi tris dienas.

Naujų Metų išvakarėse pasimeldus šv. Jurgio bažnyčioje, prasidėjo iškilminga eiseną į naujuosius namus. Priekyje grojo du orkestrai, už jų uniformuoti žygiavo šv. Jurgio ir Lietuvos gvardijos Amerikoje nariai su blizgančiais kalavijais. Juos sekė didžiulė, šventiškai pasipuošusių žmonių, minia.

Buvo nepaprastas džiaugsmas įžengus į savus, gražiai išpuoštus, naujutėlius namus. Kalbose buvo pabrėžta, kad įsigijus nuosavą pastogę, Philadelphiajos lietuvių, draugen susibėgę, galės pasidalinti savo džiaugsmiais bei rūpesčiais ir dar ryžtingiau dirbti lietuvių. Toliau pakaitomis grojo orkestrai, dainavo "Birutės" choras, žmonės puotavo. Per Naujus metus įvyko koncertas. Trečią dieną bendrai linksmintasi ir šokta.

Muzikalinis namas anuo metu buvo didžiausias iš visų kitų parapijų ar klubų pastatų. Laiko bėgyje jis buvo svarbus visos Philadelphiajos kultūros židiny. Jame buvo minimos tautinės šventės, organizuojami koncertai, daromi svarbūs nutarimai, iškilmingai sutinkami iš Lietuvos atvykę žymūs asmenys. Norėjęs tų įvykių paminėti bent kečius.

1909 m. plačiu mastu buvo paminėta 40 m. sukaktis nuo lietuvių emigracijos Amerikon. 1911 m. iškilmingai sutikti iš Lietuvos atvykę "Saulės" namams Kaune aukų rinkti kun. Juozas Tumas - Vaižgantas ir kun. K. Olšauskas. 1913 m. Philadelphiajoje lankėsi dr. Jonas Basanavičius ir Martynas Yčas. Svečiai buvo labai iškilmingai priimti. Juos į Lietuvių namus atlydėjo 100 automobilių. Lauke su deglais laukė jaunimas. Salėje nuo durų iki scenos buvo išsirikiavę Lietuvos gvardijos Amerikoje kareiviai. Minėti asmenys rinko aukas Tautos namams Vilniuje. 1914 m. dvylikos draugijų buvo suaruštas spaudos atgavimo minėjimas. Jame priimtoje rezoliucijoje reikalauta rusifikacijos sustabdymo ir Lietuvai, prijungus Suvalkų ir prūsų žemes, autonomijos suteikimo. Tų pačių metų vasaros gale įvyksiamame masiniame lietuvių ir

ST. PETERSBURG

ATVYKSTA LOS ANGELES TEATRAS

Los Angeles Dramos Sambūris po sėkmingų A. Škėmos 3-jų paveikslų legendos "ŽIVILĖ" pastatymų Los Angeles, Toronte

ukrainiečių mitinge po ugninių kalbų priimta rezoliucija skelbė: "Išvyti maskolius Azijon ir Lietuvą palikti lietuviams, o Ukrainą — rusinams".

Dar norisi pridėti, kad pašalpiname klube rado prieglobsti įvairios draugijos bei klubai. Jame buvo didokas knyggynas, veikė skaitykla, vakarinė lietuvių mokykla.

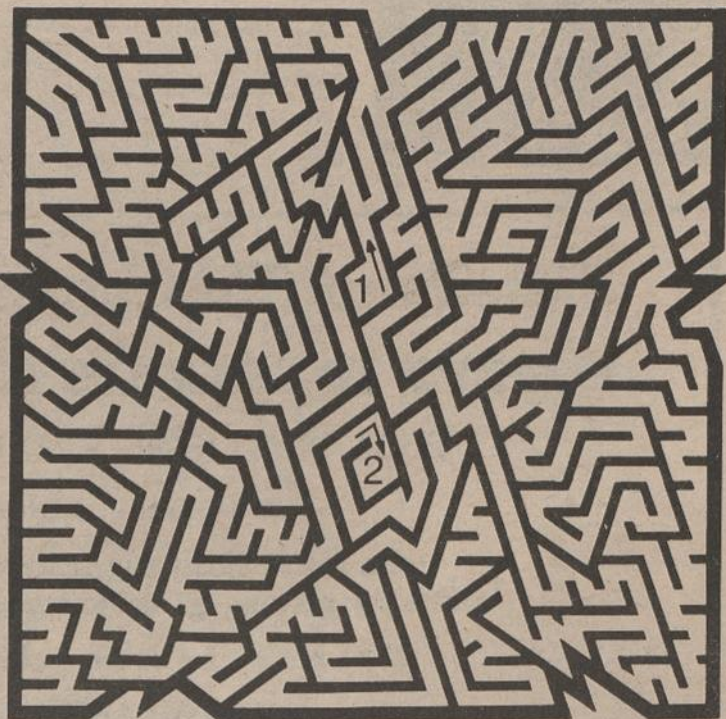
Vien iš to, kas suminėta, ryškėja koki didelį vaidmenį Lietuvių namai praeityje vaidino tautiniu, socialiniu, kultūriniu atžvilgiu. Jei tokie namai būtų nepriklausomoje Lietuvoje, jie greičiausiai būtų paskelbti tautiniu paminklu. Pavykus išgelbėti, galimas dalykas, jie ateityje suvaidins dar didesnę rolę.

Vajeaus komitetas mano, kad Lietuvių namų išlaikymas yra visų Philadelphiajos ir apylinkės lietuvių garbės reikalas. Aptvarkykime ir ugdykime juos, nes to siekė Lietuvių muzikalinio klubo steigėjai ir to reikalauja mūsų tautinė savigarda. parodykime gerą valią, atverkime savo širdis bei pinigines ir suteikime reikiamą pagalbą šiai taip reikšmingai institucijai.

KULTŪRINĖ VAKARONĖ

Philadelphiajos LB šių metų kultūrinės vakarones pradeda Lietuvių Namų Kultūros Centro patalpose (2715 E. Allegheny Ave.) sausio 23 d., šeštadienį, 7 val. vak. Vytauto Strolios paskaita muzikine tema — "Lietuviai plačiuose plokštelių vandenyse". Visi maloniai kviečiami atsilankyti.

LABIRINTAS

Raskite kelią iš Nr. 1 į Nr. 2. Atsakymas 14 psl.

ir Chicagoje, atvyksta į St. Petersburgą ir čia sausio 30 d. 4 val. p. p. duos šio įdomaus veikalo pastatymą.

Veikalą režisavo ilgametė Dramos Sambūrio režisierė Dalila Mackialienė. Dekoracijos — Algio Žaliūno. Idomūs veikėjų rūbai sukurti Emos Dovydaitytės.

Spektaklyje vaidina: Sigitė Mikutaitytė-Peterson, Aloyzas Pečiulis, Antanas Kiškis ir Vincas Dovydaitis. Pasakotojas — pati režisierė Dalila Mackialienė.

Los Angeles Dramos Sambūrį kviečia ir globoja LB St. Petersburgo apylinkės valdyba, kurią sudaro: pirm. inž. M. Krasauskas, A. Gruzdis, V. Palčiauskienė, K. Urbšaitis, J. Krivis, A. Klierienė, J. Pupelienė ir S. Velbasis.

Visi Floridos lietuviai iš artimesnių ir tolimesnių vietovių maloniai kviečiami atvykti ir pamatyti tikrai neeilinę, mūsų tragiškojo tautos gyvenimo 3 skirtingus gyvenimo laikotarpius apimančią legendą ir savo apsilankymu pagerbti iš taip toli atvykstančią teatrų grupę ir paremti mūsų kultūrinio gyvenimo apraiškas.

Bilietus galima iš anksto rezervuoti skambinant išd. K. Urbšaičiui tel. (813) 347-4658, adresas — 6325 6th Ave. So. St. Petersburg, Fla. 33707.

PADEKIME LIETUVIUI

Kas pažinojo dail. Jurgį Juodį Lietuvoje ir norėtų jam pagelbėti — keliamoje OSI Investigation byloje, kaip "Karo nusikaltėliui, remiantis suklustotais — inkriminuojančiais komunistų dokumentais, panaudojant žydus, kaip įrankį. Prašau man pranešti šiuo antraštu:

Nyjola Grybauskas, Attorney and c. at Law, 3631 Fifth Ave. No. St. Petersburg, Fl. 33713.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

Nauji metai palmių pavėsy

AURELIJA BALASAITIENĖ

Kalėdinės nuotaikos įkarštyje, skaitant giminių, draugų ir pažįstamų sveikinimus, šeimos narių tarpe pasikeičiant dovanoms, nejučiomis artėja naujų metų anga. Esame pratę Kalėdų laikotarpį įsivaizduoti su sniego skraistėmis pasidabinusiomis eglėmis, nubaluotais stogais, kažkur toli įsivaizduojame girdį rogių skambalų žvangėjimą... Bet kai staiga viskas pasikeičia, išskyrus kalendoriaus tradicines datas, ir vietoje sniego po kojomis girgžda pajūrio smėlis, o vietoje apsnigtų eglių į dangų nutysusios karūnuotos palmės stiepiasi lyg kažko siekdamos ir niekada nepasiekdamos, reikia iš tikro susikaupti, kad galima būtų įsitikinti, jog tai esama gruodžio mėnesio pabaigos ir naujų metų išvakarių.

Pirmą kartą gyvenime nutariau Kalėdų švenčių laikotarpį praleisti saulėtoje Floridoje. Savaimė suprantama, kad nuo kūdikystės įauklėtos tradicijos neleidžia daryti jokių kompromisų, taigi ir Kūčių vakaro nuotaika ir Naujų Metų sutikimas turėjo praeiti su derama nuotaika ir būtinai savo tautiečių tarpe.

Dar senokai prieš išvykstiant iš Clevelando pasirūpinau vietos užsakymu St. Peterburgo Lietuvių Klubo Naujų Metų sutikimui...

Jau buvo sutemę, kai sukome į Lietuvių Klubą kiemą, kuriame stovėjo išrikiuoti svečių automobiliai,

o pro atviras duris girdėjosi linksmi lietuviški balsai. Erdvi, jauki ir didoka patalpa buvo pilna svečių, susėdusių apie gražiai padengtus stalus, ant kurių buvo išdėlioti skanūs šalti užkandžiai ir neišvengiami gėrimų buteliai. Scenoje trijų asmenų orkestras grojo be pertraukos modernių ir tradicinių šokių muziką.

Pasaulis mums lietuviams iš tikro mažas. Visur mūsų yra, ir visur jaučiamės kaip namie. Nors mano vieta buvo prie man nepažįstamų vietinių ir iš Chicagos atvykusių lietuvių, bet tuoj susipažinome ir užmezgėme bendrą kalbą. Milda ir Jonas Sandargai su savo dviem sūneliais, Vytautas ir Ona Jokūbaičiai, K. Gasparaitis — esą ar buvę Clevelando lietuviai. Klubo pirmininkas Albinas Karnius, mano senas bičiulis ir pažįstamas iš stovyklos laikų, jo žmona Angelė Matulevičiūtė — mano — buvusi mokinė — sugrąžino mane į senų prisiminimų nuotaikas. Angelė Matulevičienė, mano šeimos bičiulė iš stovyklinių dienų, žinomas dainininkas Bronius Maciukevičius iš Chicagos, Cezaris ir Genovaitė Modestavičiai — tai mano Naujų Metų vakaro bendraminčiai.

Bešokant, besikalbant ir besidalinant įspūdžiais, apie dešimtą valandą visi svečiai buvo pakviesti grįžti į savo vietas, nes atėjęs karštos vakarienės laikas. Buvo įdomu sekti originalią karštų pietų dalinimo tvarką, kurios galėtume ir mes pasimokyti. Karšti patiekalai buvo išrikiuoti ant ilgo stalo, o juos dalino... iš pareigų pasitraukiantis po 14 metų Klubo pirmininkas Albinas Karnius ir naujasis pirmininkas Adolfas Armalis, talkininkaujami šeiminkinių. Maisto buvo daug, eilė ėjo greitai ir niekas ilgai nelaukė. Buvo daug juokų ir humoro stebint pirmi-

Išpūdingai išleista knyga "Lietuviai Sibire" savo gausiomis fotografijomis ir piešiniais šiurpiai vaizduoja lietuvių tremtinių gyvenimą Sibire. Ši knyga bus pristatyta Clevelando lietuviams sausio 31 d. Neringos skaučių tunto rengiamoje kultūrinėje popietėje Lietuvių Namuose. Kalbės Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis. Visi maloniai kviečiami atsilankyti.

ninkus, einančius tikrų šeiminkų pareigas.

Prieš vidurnaktį buvo pravesta loterija, kurios pelnas skiriamas klubo išlaidoms mažinti.

Artėjant dvyliktai valandai buvo išdalintos šampano bonkos ir kurį laiką salėje tesigirdėjo kamščių sprogiimai. Svečių tarpe viešintis Algirdas Brazis orkestrui palydint, sugiedojo Amerikos himną, o po to visi giedojome "Lietuva Tėvyne mūsų". Tik sunku buvo suprasti, kodėl prieš pat vidurnaktį buvo giedama tradicinė amerikietiška, iš Airijos kilusi daina, "Auld Lang Syne"... Pasigedau ir trumpos Naujų Metų sveikinimo kalbos, kuri papras-

tai suteikia tam tikro patriotinio orumo.

Meninės programos vietoje Bernice Warnack, ponų Lungių iš Detroito dukra, pašoko orientališką šokį. Ji buvo publikai pristatyta kaip "Serena iš Bangkoko". Oficialiam Naujų Metų sutikimui praėjus, visi sveikinomės su visais, laikydami rankose putojančias šampano taures. Ta pačia proga teko susipažinti su kun. Viktoru Dabušiu, atostogaujančiu Floridoje, su kuriuo buvo malonu praleisti valandėlę, diskutuojant Dainavos stovyklas ir mūsų spaudos klausimus.

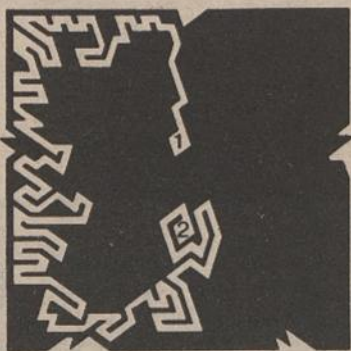
Ypatingai buvo malonu stebėti mūsų krašte retai tematomą fenomeną: vien-

me salės šone buvo keli jaunimo stalai. Tai nebuvo tėvų atvesti jauni vaikai, bet suaugusios poros tarp 20 ir 30 metų. Jie linksmynosi, šoko, drauge perpertraukas dainavo lietuviškas dainas ir buvo aktyvūs sutikimo šventės dalyviai. Tokio didesnio jaunų žmonių dalyvavimo mūsų renginiuose Clevelande retai tematome. O gal į juos, kaip ir į mane, veikia palmių pavėsis?

Ilgai po vidurnakčio nesisikirstėme. Šokių muzika grojo, o protarpiais visi, ir jauni, ir seni, sukdami ratu, dainavo lietuviškas dainas. Kai apie trečią valandą išėjau į kiemą, keistas pietinio dangaus mėnulis, panašus į sidabrinį dubenį, ramiai snaudė ant plunksninių debesėlių pagalvės, o trys karališkos palmės, atsisėmusios į nakties drėgną skraistę, belaikiu žvilgsniu žvelgė į Naujų Metų dangų. Pasaulis mažas mums lietuviams. Visur randame savus ir visur galime būti su savais. St. Peterburgo didelė lietuvių kolonija šiuo metu dar neturi stambesnio kultūrinio judėjimo, bet girdisi balsų, kad pradėdama organizuotis ir planuoti. Susidaro įspūdis, kad jie yra ir finansiniai, ir intelektualiai pajėgūs praplėsti visuomeninę veiklą.

Tai buvo žavus ir nuotaikingas vakaras, kurio ilgai negalėsiu pamiršti.

Labirintas

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

• OHIO AUTO BODY, savininkas Jonas Švarcas, 35571 Vine St., Eastlake, Ohio 44094, sąžiningai ir gražiai atlieka visus automobilių taisymo darbus. Iš nelaimės vietos pašaukius, automobilį atitepti į savo dirbtuves ir greitai pataiso. Skambinkite tel. (216) 942-8038 ir viskas bus sutvarkyta.

ŠAULIŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 17 d., 3 val. po pietų, Lietuvių namuose, Čiurlionio ansamblio patalpose įvyks Žalgirio šaulių kuopos informacinis narių susirinkimas ir Klaipėdos krašto atvadavimo paminėjimas.

Kuopos valdyba prašo narius uniformuotus susirinkime dalyvauti. Po susirinkimo kavutė ir pasikalbėjimas.

• Vincas Stankauskas mirė Clevelande š. m. sausio 10 d. vakare širdies smūgio ištiktas.

• JONAS KAZLAUSKAS, ekonomistas, sausio 21 d. 7:30 v.v., LB apylinkės rengiamoje vakaronėje Dievo Motinos parapijos mažojoje salėje, kalbės tema 'Prezidento Reagano ekonomija po vienerių metų ir fed. mokesčių pakeitimai'.

Visuomenė maloniai kviečiama vakaronėje dalyvauti.

MALONIAI KVIEČIAME VISUS !

1982 MAIRONIO METAIS
sausio 24 dieną, 4 val. popiet

DIEVO MOTINOS PARAPIJOS AUDITORIJOJE
18022 Neff Road, Cleveland, Ohio

ĮVYKSTANTI

SIMFONINĖ KONCERTA

DALYVAUJANT

pianistui ANTANUI SMETONAI
poetui STASIUI SANTVARUI
CLEVELANDO FILHARMONIJOS ORKESTRUI
su dirigentu WILLIAM SLOCUM

Bilietai: \$8.00, \$6.00 ir \$4.00. Pensininkams ir jaunimui pusė kainos. Vietos numeruotos. Bilietus rezervuoti tel. 531-4263 arba sekmadieniais Dievo Motinos svetainėje.

Rengia DIEVO MOTINOS NUOLATINĖS PAGALBOS PARAPIJA

• PATRIA prekybos namuose, 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

• Kar. A. Juozapavičiaus šaulių kuopos valdyba Dirvai paremti atsiuntė 25 dol. su šventiniais linkėjimais. Ačiū už auką ir linkėjimus.

• Kun. V. Katarskis, iš Dayton, Ohio, siųsdamas auką Dirvai, rašo: Prašau priimti, kad ir mažutę auką Dirvos spaudos reikala-

lams. Jūsų laikraštis atlieka didelę lietuviybės spaudos misiją.

Ačiū už auką ir gražius žodžius.

• OHIO AUTO BODY, savininkas Jonas Švarcas, 35571 Vine St., Eastlake, Ohio 44094, sąžiningai ir gražiai atlieka visus automobilių taisymo darbus. Iš nelaimės vietos pašaukius, automobilį atitepmia į savo dirbtuves ir greitai pataiso. Skambinkite tel. (216) 942-8038 ir viskas bus sutvarkyta.

• PERKANT IR PARODUODANT NAMUS prašome kreiptis į ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

HOUSE FOR RENT

5 rooms down, 2 bedrooms. Newly remodeled carpeting throu out, appliances included. \$140 month. Carl Ave. Call: 585-2498.

(50-2)

FOR RENT

5 rooms up, brick double two bedrooms adults only, no pets.

Call (216) 692-3393.

JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Cleveland telef. (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SĄŽININGAI.

Dengiame stogus apartamentams, Hot roofs. Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius, dedame po stogu kablius kontroliavimui ledo užsikimšimo. Taip pat atliekam dailidės darbus.

MARTINS ir KUNARS KAULINS Lakewood, Ohio

CLEVELANDO PARENGIMAI

• SAUSIO 24, sekmadienį, 4 val. — Simfoninis koncertas Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

• SAUSIO 31 D. Kultūrinė popietė — knygos "Lietuviai Sibire" pristatymas. Rengia Neringos tunto vyr. skautės.

• VASARIO 13 D., šeštadienį, 6:30 v. v. — Lietuvos laisvės vigilija Dievo Motinos šventovėje. Rengia Dievo Motinos parapija.

• VASARIO 14 D. 4 v. p. p. Vasario 16-tosios minėjimas DMNP parapijos auditorijoje. Rengia ALT Clevelando skyrius.

• VASARIO 20 D., šeštadienį, Pilėnų tunto Blynų balius Lietuvių Namuose.

• VASARIO 21 D. Filmo "Prezidentas Antanas Smetona" demonstravimas ir Vasario 16 minėjimas Lietuvių Namuose. Rengia ALT S-gos Clevelando skyrius.

• KOVO 14 D. 12 val. Lithuanian Village Inc. akcinių ir Lietuvių klubo narių metinis susirinkimas.

• KOVO 20-21 D. D. Draugo romano premijos įteikimas ir koncertas DMNP parapijos salėje.

• KOVO 28 D. Kaziuko mugė.

• BALANDŽIO 3 D. — Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos 25 metų sukakties minėjimas-koncertas.

• 1982 M. BALANDŽIO 17 D. Dirvai paremti Pavasarinis balius Lietuvių Namuose.

• BALANDŽIO 25 D. šv. Kazimiero lit. mokyklos mokinių pirmoji komunikacija.

• GEGUŽĖS 2 D., sekmadienį, 3 val. p. p. Grandinėlių koncertas CCC Main Campus teatre.

• GEGUŽĖS 8 ir 9 D. D. Šiaurės Amerikos Lietuvių sporto žaidynės. Rengia Žaibas.

• GEGUŽĖS 9 D. Partizano motinos minėjimas D. M. N. P. parapijos salėje. Rengia Birutietės.

• GEGUŽĖS 15-16 D. D. vakaronė visuomenei. Rengia Vyr. Skaučių Židiny.

• GEGUŽĖS 22-23 D. Lietuvių Rašytojų S-gos suvažiavimas Clevelande. Rengia Lietuvių Rašytojų Sąjungą.

• BIRŽELIO 5 D. Kar. A. Juozapavičiaus šaulių kuopos parengimas.

• BIRŽELIO 6 D. — Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokslo metų pabaigtuvės.

• LIEPOS 25 D. Žalgirio šaulių kuopos gegužinė.

Superior Savings
ASSOCIATION

MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ
SANTAUPŲ INDĖLIUS

Kiekviena santaupų sąskaita apdrausta iki
\$ 100,000.00

NAUJAS PATARNAVIMAS
ATIDARYKITE SUPERIOR SAVINGS
ČEKIŲ SĄSKAITĄ

Operacijos atliekamos be jokio mokesčio

Už įnašus mokame 5¼% palūkanų

PASKOLOS NAMAM IR STATYBAI
ATLIKITE VISAS FINANSINES OPERACIJAS

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS:

Kasdien nuo 9:30 iki 4:00, penktadieniais 9:30 iki 6:00,
šeštadieniais 9:30 iki 2:30, pirmadieniais uždaryta.

DIRVA

NEPILIEČIAI ATLEISTI NUO REGISTRACIJOS KASMET

Prez. Reaganas pasirašė įstatymą, kuriuo nuolatiniam apsigyvenimui į JAV atvykę asmenys, neturintieji JAV pilietybės, pradedant šiais metais nebeturi kasmet sausio mėnesį registruotis, kaip tai būdavo reikalaujama anksčiau. Įstatyme numatyta, kad jie per 10 dienų turi imigracijos ir natūralizacijos įstatai pranešti savo adresą visais atvejais, kada jų adresas pasikeičia.

• Rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė laimėjo Draugo 1981 m. literatūrinę premiją už romaną "Devintas lapas".

Ji yra laimėjusi anksčiau Draugo premijas už romanus "Aštuoni lapai", "Rugsėjo šeštadienis" ir "Naujųjų metų istorija".

Taip pat ji yra laimėjusi ir Dirvos novelių konkursus: 1974 m. už novelę "Kaip Arvis išėjo į žmones" ir 1976 m. už novelę "Grįžimas".

• Chicagos lietuvių dramos grupė, praėjusiais metais įsisteigusi Akademinių Skautų Sąjūdžio iniciatyva ir vadovaujama akt. Jono Kelečiaus, rudenį pastatė su

dideliu pasisekimu praėjusį Vinco Krėvės "Raganių". Dramos grupė yra pakviesta ir pavasarį vyks į Clevelandą ir Bostoną. Taip pat yra gavusi kvietimą vykti į New Yorką. Chicagos lietuvių dramos grupę globoja ir administruoja Akademinių Skautų Sąjūdis. Grupės gastrolių reikalus tvarko administratorė Danutė Korzonienė, 2725 West 84th Place, Chicago, Ill. 60652.

JAUNUOLIŲ REGISTRACIJA PRATĖSTA

Praėjusiais metais vykdė 18-21 m. amžiaus jaunuolių registracija pratėsima ir ateičiai. To amžiaus vyriškiai jaunuoliai, jeigu jie anksčiau buvo praleidę registracijos terminą, dabar gali per 60 dienų užsiregistruoti, išvengdami galimos 10,000 dol. ir 5-rių metų kalėjimo bausmės už nesiregistravimą. Registracija pratėsima ne tiek dėl Lenkijos įvykių, kiek tam, kad ankstyva registracija bėdos atveju galinti šešiomis savaitėmis paskubinti mobilizaciją.

Kongresas priėmė ir prez. Reaganas pasirašė įstatymą, kuriuo leidžiama naudotis Social Security įstatais registracija, kad būtų galima greičiau išaiškinti, kas nudelsė ir laiku neužsiregistravo bėdos atveju galimos mobilizacijos reikalam.

CHICAGO

GRAŽUS 1982 METŲ SUTIKIMAS

Paskutinis 1981-jų metų vakaras. Jaunesniųjų neolituojančių pastangomis gražiai dekoruota Chicagos Lietuvių Tautinių Namų salė. Prie stalų užkandžiauja 1982-jų metų sutikimo dalyviai. Trys patarnautojos grakščiai servuoja paski-

riems stalams maistą. Ažuolo Stelmoko trijų muzikų orkestras darniai groja lietuvių kompozitorių melodijas arba liaudies dainas. Visų dalyvių pakili nuotaika, atrodo, kiekvienas jaučiasi, tarytum, didelės šeimos nariu esąs, nors dalis jų buvę šiuose namuose pirmą kartą...

Bronius Kasakaitis, namų šeimininkas, sukasi aplink stalus, klausdamas ar kas turi pageidavimų, skundų..., o antrasis svečių registratorius Juozas Andrašūnas ramiai kalbasi prie Gailutės ir dr. Tado Palionių stalo. Palionių šeima — dvi dukros ir sūnus — atkilo į šį renginį iš Madison, Wisc.

Paskutinės 1981-jų metų minutės! Prie mikrofono Jonas Jurkūnas, paskutiniui senųjų metų dūžiui — minutei nuaidėjus, taria sveikinimo žodį susirinkusiems. Galingai nuskamba orkestro grojamas ir visų giedamas Lietuvos himnas... Seka asmeniniai sveikinimai, linkėjimai, vizitai vienių pas kitus... Ažuolas leidžiasi į šokių muziką.

Kiekvienas šokis maloniai visų sutinkamas, veik visus sutraukia į šokių aikštelę. Šokantieji niūniuoja orkestro grojamas melodijas. Toji visuotinė nuotaika neapleido salės iki pabaigos. Dingtelėjo mintis, kas būtų jei čia pasirodytų Vanda Stankienė su jai būdingu refrenu... Ar nereikėtų praėjusią vasarą remontuotas lubas vėl remontuoti? Gaila, nebuvo fotografo tas nuotaikas ir malonias šypsenas fiksuojančio... nebuvo ir A. Juodvalkio, todėl man teko burtas šį gražų Naujųjų metų sutikimą aptarti...

Mečys Valiukėnas

Ar jau turite vertingą, gerai dokumentuotą veiklą apie tautininkų veiklą Lietuvoje ir išeivijoje

"TAUTINĖS MINTIES KELIU"

Redagavo prof. JONAS PUZINAS ir JONAS P. PALUKAITIS. Išleido Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga. 416 psl. kietais viršeliais. Kaina 12.50 dol.

J. Puzinas rašo "Lietuvių tautinės sąmonės raida ir tautinės srovės susidarymo pradmenys"; dr. J. Jakštas — "Tautos pažangos partijos — lietuvių tautininkų sąjungos istorijos bruožai 1916-1940"; Jonas P. Palukaitis — "Tautinės srovės periodika" ir daug kitų straipsnių apie tautininkus.

Knyga gaunama Dirvoje ir ALT S-gos skyriuose.

— — — — — I Š K I R P T I — — — — —

DIRVA

P. O. Box 03206
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu 12.50 dol. ir prašau man atsiųsti "Tautinės minties keliu".

Pavardė ir vardas

Adresas

Dvidešimt pirmasis Dirvos NOVELĖS KONKURSA

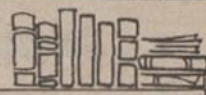
Mecenatas SIMAS KAŠELIONIS

- **Tema.** Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.
- **Ilgis.** Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėlė rašytą, su dvigubu tarpu.
- **Laikas.** Paskutinė rankraščiui įteikti data 1982 m. birželio 15 d.
- **Adresas rankraščiams siųsti.** Dirva, Novelės konkursas, P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103.
- **Paruošimas.** Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridėdama uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Vokelis nebus atidarytas nelaimėjus.
- **Sąlygos.** Laimėjusiam autoriui bus įteikta mecenato Simo Kašelio 600 dolerių premija, Dirva turi teisę premijuotą novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje ar atskiru leidiniu novelių rinkinyje.
- **Nepremijuoti rankraščiai.** Gražinami tik autoriams prašant.
- **Jury komisija** iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

• **Vlado Žilinsko,** Dirvos rėmėjo ir skaitytojo, dabar gyvenančio Treasure Island, Fla., sūnus Raimondas Southern California universitete įgyjo doktoratą iš tarptautinių santykių srities. Prieš tai buvo gavęs biologijos B. A. ir chemijos M. S.

Jo antras sūnus Gintaras turi įsigijęs teoretinės fizikos M. S. ir paskirtas Bendix Co. spec. laivyno projektų viršininku, o jauniausias sūnus Viktoras, baigęs

San Francisco Hastings teisių mokslus ir išlaikęs Kalifornijos Baro egzaminus, verčiasi advokatūra Santa Barbara, Calif.

NAUJOS KNYGOS

DR. ALGIRDAS BUDRECKIS

DLK **ALGIRDAS**

• **Dr. Algirdas Budreckis.** DLK ALGIRDAS. Senovės Lietuvos valstybininkas, jo veikla ir laikai. Išleido LĖST. Simo Kudirkos šaulių kuopa New Yorke. Knygos meninė priežiūra ir vinjetės Pauliaus Jurkaus. 364 psl. kietais viršeliais kaina 15 dol. Spaudė Pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Gaunama pas knygų platintojus arba tiesiog pas leidėjus šiuo adresu: K. Bačas, 84-55 86th Ave. Woodhaven, N. Y. 11421. Užsisakant paštu pridėti \$1.50 persiuntimo išlaidoms.

A. A.

Lietuvių Veterinarijos gydytojų draugijos tremtyje pirmininkui,

vet. dr. KONRADUI KARNAUSKUI netikėtai mirus, dideliame liūdesy likusiai žmonai GENOVAITEI ir šeimai, gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Clevelando Lietuviai
Veterinarijos Gydytojai

Vladas Bložė
Stasys Jankauskas
Justas Kuncaitis
Vytautas Maurutis